

Ölkə banklarına
haker
hücumu ilə
bağlı
sensasion
iddia

yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 17 fevral 2017-ci il Cümə № 36 (6650) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**İşğalçının Azərbaycana saxladığı
tək seçim - hərbi yolu**

İrəvanın Qarabağda növbəti referendum avontürasına hazırlaşmasının yalnız bir anlamı var - savaşa təhrik; **ekspert:** "Bilərkən müharibənin başlanmasına revac verilir"

yazısı səh.11-də

**AXC-nin ilk İdarə Heyətində
"kəndçi"- "şəhərli" rəqabəti**

yazısı səh.7-də

**İran ətrafında qorxunc
plan-Azərbaycana da təhlükə var**

yazısı səh.8-də

**"Heyrət, ey büt.." - Xətəinin
heykəli ortada qalıb**

yazısı səh.6-də

**Yunanıstanda bir neçə milyon
dollarımız bata bilər**

yazısı səh.4-də

**Tiflisin yeni havası: "Bir
marixuana ver çəkək..."**

yazısı səh.14-də

Sarayların ən qorxunc silahı - zəhər

yazısı səh.13-də

**"Hərbi vəziyyət haqqında"
Qanunla bağlı ikitirəlik**

yazısı səh.3-də

**Dolların ucuzlaşmasından
banklar qazandı**

yazısı səh.4-də

**İqtidar oliqarxiyasız
hökumət modelinə keçir?**

yazısı səh.12-də

**Hərbi prokuror Ayaz
Mütəllibovu ittiham etdi**

yazısı səh.10-də

**Avropa Məhkəməsi
hökuməti ağır cərimələdi**

yazısı səh.5-də

AZƏRBAYCAN DÜNYANIN NƏBZİNİ MÜƏYYƏN EDİR - İKİ SUPERGÜC GENERALININ BAKI GÖRÜŞÜ

ABŞ-ın Baş Qərargah Rəisləri Komitəsinin rəhbəri Cozef Danford və Rusiya Baş Qərargah rəisi Valeriy Gerasimovun Suriyadakı hərbi əməliyyatları, İŞİD-ə qarşı birgə mübarizəni və digər mühüm məsələləri müzakirə etdikləri bildirilir; ekspertlər ölkəmizin diplomatik uğurunun davamlı olacağını deyir

yazısı səh.9-də

Rəsi-Zadə son hesabatı hazırlasın: baş nazir əvəz olunacaq, yoxsa NK ləğv ediləcək?

Fevralın 26-da 83 yaş olacaq baş nazirin indiyə qədər iki dəfə ölkə rəhbərliyinə ərizə ilə müraciət etdiyi bildirilir; Nazirlər Kabinetinin strukturu hazırkı şəkildə saxlanılmaya bilər

yazısı səh.3-də

Şahin Mirzoyev

**Ermənistanı
sığınan vətən
xaininin atası
"Yeni Musavat"a
danışdı**

yazısı səh.10-də

Robert Sekuta

**ABŞ səfirinin
Cocuq
Mərcanlıya
getməsinin
iki sirri**

yazısı səh.7-də

**Seyxin iddiası:
Bakını
Azərbaycandan
kim
qopardırdı?**

yazısı səh.6-də

Prezident İlham Əliyev Münhenə gedir

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Almanyanın Münhen şəhərində keçiriləcək ənənəvi illik təhlükəsizlik konfransına qatılmaq üçün bu ölkəyə səfər edəcək. Virtualaz.org xəbər verir ki, Azərbaycan prezidentinin adı Münhen konfransının "Avrasiyada qırılma xətləri" mövzusunda keçiriləcək panel sessiyasının çıxışçıları siyahısında yer alır.

Həmin sessiyada İlham Əliyevlə yanaşı Estoniya prezidenti Kersti Kalyulayd, Qazaxıstan Senatının spikeri Kasım-Jomart Tokayev, Gürcüstan baş naziri Giorgi Kvirikaşvili də çıxış edəcəklər. Habelə Ukraynanın "Xalq cəbhəsi" Partiyasının lideri, keçmiş baş nazir Arseni Yatsenyukun sessiyada çıxışı nəzərdə tutulub.

Yeni nazir Ziya Məmmədovla vidalaşdı

Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə Nəqliyyat Nazirliyi ləğv edilərək Rabitə və Yüksək Texnologiyalar nazirliyinə birləşdirildi. Sərəncam Azərbaycanda dövlət idarəetmə strukturunu təkmilləşdirmək, habelə nəqliyyat, rabitə və yüksək texnologiyalar sahələrində dövlət siyasətini və tənzimlənməsini müasir dövrün tələblərinə uyğunlaşdırmaq və səmərəliliyi artırmaq məqsədilə imzalanıb.

Artıq nəqliyyat, rabitə və yüksək texnologiyalar naziri Ramin Quluzadə ləğv edilən nazirliyin inzibati binasına gəlib və orada nəqliyyat işçiləri ilə görüşüb.

Görüşdə sabiq nazir Ziya Məmmədov da iştirak edib. Ramin Quluzadə yeni nazir kimi nəqliyyat işçilərinin qarşısına çıxıb və onlara gələcəkdə görülməli işlər barədə məlumat verib.

Ziya Məmmədov alqışlarla yola salınıb. (unikal.org). Ramin Quluzadə Dövlət Avtomobil Nəqliyyatı Xidmətinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında ciddi göstərişlər verib. O, xidmətin reisi Elnur Abdullayevini də vəzifəsində saxlayıb.

Moskvadan Qəbələyə və Gəncəyə yeni aviareyslər açılacaq

Martın 15-dən "Azərbaycan Hava Yolları" QSC-nin (AZAL) aşağı bündəli "AZALJET" brendi altında Moskvanın (Rusiya) "Vnukovo" hava limanından Azərbaycanın regionlarına - Gəncə və Qəbələyə müntəzəm reyslərin yerinə yetirilməsinə başlanılacaq.

Bu barədə AZAL-dan bildirilib. Məlumatla görə, Moskva-Gəncə reysləri hər həftənin çərşənbə və şənbə günləri, Moskva-Qəbələ reysləri isə hər həftənin cümə axşamı günləri "Airbus A320" təyyarələri ilə həyata keçiriləcək.

"Vnukovo" Beynəlxalq Hava Limanından (VKO) uçuş yerli vaxtla saat 15:10-da, Qəbələ Beynəlxalq Hava Limanına (GBB) və Gəncə Beynəlxalq Hava Limanına (KVD) enmə - saat 20:30-da olacaq. Qəbələ və Gəncədən saat 20:30-da uçuş təyyarə, "Vnukovo" Beynəlxalq Hava Limanına yerli vaxtla saat 22:20-də enəcək.

Aviabiletlərin qiymətləri 49 avrodan başlayacaq (bir istiqamətdə). Baqajın daşınma qiyməti hər kiloqram üçün 2 avro təşkil edəcək.

Bu reyslərdə sənişinlər "AZAL Miles" bonus proqramından istifadə edə bilərlər.

Bakının əsas avtomobil yollarında sürət həddi aşağı salınıb

Bakı Nəqliyyat Agentliyindən verilən məlumata görə, hazırda paytaxtda müşahidə edilən hava şəraiti ilə bağlı yolun hərəkət hissəsi sürüşkən olduğundan hərəkətin təhlükəsizliyini təmin etmək məqsədilə Heydər Əliyev prospekti - Hava Limanı, eləcə də əks istiqamətdə, həmçinin Zığ dairəsi - Hava Limanı və əks istiqamətdə bütün hərəkət zolaqları üzrə sürət 20 km/saat endirilib.

Redaktorlar Lavrova sual verən jurnalisti işə götürərmi?

Rauf Arifoğlu: "Məmnuniyyətlə ona iş verərdim"

Mehman Əliyev: "Bizdə vəziyyət elədir ki, işə götürə bilmirik"

Jurnalist Anar Həsənov keçən həftə Bakıya gələrkən yerli KİV-lərdən birində işə düzəlmək istəyib. Lakin onun bütün cəhdləri nəticəsiz qalıb. Bu barədə minval.az saytı xəbər yayıb. Xatırladaq ki, "Lider TV"-nin keçmiş müxbiri Anar Həsənov Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrova Dağlıq Qarabağdakı situasiya ilə bağlı cəsarətli sual ünvanlamış, bu səbəbdən işinə son verilmişdi.

Jurnalistin Rusiyadakı fəaliyyətinə xitam verilməsi barədə məsələ şəxsən Polad Bülbüloğlunun özü tərəfindən qaldırılıb. Səfir Anar Həsənovun verdiyi sualın ölkələr arasında ki münasibətlərə xələf gətirdiyini hesab edib. Polad Bülbüloğlu jurnalistin verdiyi sualı "təxribat" olaraq qiymətləndirmiş və hətta buna görə onu təhqir etmişdi.

İndi işə gündəmdə müzakirə olunan əsas məsələ işsiz qalan A.Həsənovla Azərbaycan mediasında kimin əməkdaşlıq edəcəyidir. Bütün hallarda belə bir rəy var ki, "hakimiyyətin qəzəbinə düşər qalmış" jurnalistlə əməkdaşlıq etmək istəyən media qurumlarının sayı az olacaq. Bundan başqa, Azərbaycanda rusdilli medianın sayı o qədər də çox deyil. Amma bütün hallarda redaktorların bu məsələyə münasibəti də maraq doğurur. Kim, hansı media qurumu Anar Həsənovla çalışmaq istəyər?

sənovla çalışmaq istəyər?

"Yeni Müsavat" Media Qrupunun rəhbəri Rauf Arifoğlu dedi ki, məmnuniyyətlə həmin jurnalistə iş verər: "Amma bizə müraciət etməyib. O cür istedadlı və tanınan jurnalistin bizim rus versiyalarımızın Rusiyada təmsilçiliyini həyata keçirməsi bizim üçün də maraqlı olardı. Amma təəssüf edirik ki, onun müraciətləri sırasında "Yeni Müsavat" qəzeti və minval.az saytlarının adı olmayıb".

"Turan" informasiya agentliyinin direktoru Mehman Əliyev isə işə yeni jurnalist qəbul etmək üçün maliyyə imkanlarının olmadığını dedi. Onun sözlərinə görə, A.Həsənov dövlət tərəfindən maliyyələşdirilən KİV-lərə müraciət etsə, daha məqsədəuyğun olar: "Bizdə vəziyyət elədir ki, işə

götürə bilmirik. Lap maddi imkan olsa belə, bizim yeni jurnalisti işə götürməməz üçün müəyyən məqamlar vacibdir. Mən o adama tanımıram. Hər bir şəxs deyə bilər, mənə işə götürün. Birincisi, biz son vaxtlar işə adam götürməmişik. İkincisi, əgər imkan olsaydı, bizim üçün onun işə götürülməsində yaradıcılıq fəaliyyəti, yazdıqları, baxışları, professionallığı önəmli rol oynayır. İşə götürməzdən əvvəl onu mən yaxından tanıyıram. İşsiz qalıb deyər, ona yardım kimi işə götürə bilmərəm. Mən yerli kanallara baxmıram. O baxımdan da bilmirəm ki, o jurnalist nəyə qadirdir, onun haqqında məlumatım yoxdur. Ancaq bu sualdan sonra onun adı hallanmağa başladı, gündəmə çıxdı".

□ Sevinc TELMANQIZI

Binəli Yıldırım Bakı ilə İzmirli müqayisə etdi

"Bakı nə qədər təhlükəsizdirsə, İzmir də o qədər təhlükəsizdir". Bu sözləri Dünya Turizm Forumunun İstanbulda keçirilən III beynəlxalq toplantısının açılışındakı çıxışında Türkiyənin baş naziri Binəli Yıldırım deyib.

O bildirib ki, indi dünyada tam təhlükəsiz ölkə yoxdur: "Terror hər yerdə var - Orta Şərqdə də, Avropada da, ABŞ-da, Uzaq Şərqdə də. Biz terrora qorxmamalıyıq, terrora qorxsaq, onu törədənlərin çörəyinə yağ yaxarıq. Bu gün ABŞ və Avropa nə qədər təhlükəsizdirsə, Türkiyə də o qədər təhlükəsizdir, Paris nə qədər təhlükəsizdirsə, İstanbul da o qədər təhlükəsizdir, Bakı nə qədər təhlükəsizdirsə, İzmir də o qədər təhlükəsizdir".

Baş nazir son 15 ildə Türkiyədə turizm və nəqliyyat sektorlarının inkişafı və ölkədə həyata keçirilən infrastruktur layihələri barədə geniş məlumat verib. İldə 160 milyon sənişini qəbul edib, yola salacaq yeni İstanbul aeroportunun ilk bölümünün 2018-ci ilin fevralında açılacağını nəzərə çatdıran B. Yıldırım turizmin inkişaf etdirilməsi üçün tarixi mirasların bərpasının önəmini qeyd edib. O, hökumətin turizmə, nəqliyyata və infrastruktur layihələrinə dəstəyinin davam edəcəyini vurğulayıb. (APA).

Qeyd edək ki, iştirakçılar arasında Azərbaycanın mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəz Qarayev, Benin, Zimbabve, Qana, Somali, Türkmənistan, Qırğızıstan, Kamboca, Türkmənistan, Özbəkistan, Rusiya və digər ölkələrin turizm və mədəniyyət sahəsindəki dövlət idarəçiləri var. Toplantı 2 gün davam edəcək.

"Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- **İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:**
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;
- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;
- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;
- **Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan "Yeni Müsavat" - 0.60 AZN və bundan əlavə 2500 adda yerli və xarici nəşrlər.**
- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil. **Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir: Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22**
- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

Zakir Həsənov amerikalı generala görüşdü

Azərbaycanın müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov ABŞ SQ Qərargah rəisləri komitəsinin sədri, general Cozef Danfordun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüş keçirib.

ABŞ SQ Qərargah rəisləri komitəsinin mətbuat xidmətinin məlumatına əsasən, görüşdə Azərbaycan və ABŞ arasında hərbi əməkdaşlıq məsələsi müzakirə edilib.

Şahnaz Haşımova daha Gəncə Filarmoniyasının direktoru deyil

Xalq artisti Şahnaz Haşımova Gəncə Dövlət Filarmoniyasının direktoru vəzifəsindən azad olunub.

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin İnformasiya və İctimaiyyətlə əlaqə şöbəsinin müdiri Vüqar Şixəmmədovun verdiyi məlumata görə, nazir Əbülfəz Qarayev bu barədə müvafiq əmr imzalayıb.

Bu vəzifəyə Gülçin Mirzəyeva təyin olunub.

Qeyd edək ki, Ş.Haşımova Gəncə Dövlət Filarmoniyasının "Göygöl" Dövlət Mahni və Rəqs Ansambli, Xalq Çalğı Alətləri Orkestri və Dövlət Kamera Orkestrinin konsertlərinə bədii rəhbərlik edib.

Gənc rejissor vəfat etdi

Rejissor Şahin Zəkizadə vəfat edib. Bu barədə onun yaxınları məlumat bildirib. Musavat.com bildirir ki, rejissorun həyat yoldaşı, vizajist Səbinə Zəkizadə məlumatı təsdiqləyib. Məlumatla görə, Şahin Zəkizadə fevralın 17-də Yasamal qəbiristanlığında dəfn olunacaq.

Qeyd edək ki, gənc rejissor artıq bir neçə müddət idi ki, qan xərcəngindən əziyyət çəkirdi. O, Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Terapevtik Klinikasında müalicəsini davam etməsinə baxmayaraq son günlərdə vəziyyəti ağırlaşmışdı.

Xatırladaq ki, Şahin Zəkizadə 3 dəfə evli olub. Onun birinci evliliyindən qızı, vizajist Səbinə Zəkizadə ilə olan nikahından 3 yaşlı oğlu var.

□ XALIDƏ

Azərbaycan hökuməti mart ayında Milli Məclisə hesabat verəcək. Baş nazir Artur Rasi-Zadə deputatlar qarşısında hesabat çıxışı edərək, Nazirlər Kabinetinin ötən ilki fəaliyyətini müzakirəyə çıxaracaq. Bu haqda Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov məlumat verib. O qeyd edib ki, hesabat tanışlıq üçün 20 gün əvvəl deputatlara paylanır.

Hesabat zamanı müzakirə ediləcək məsələlərə gəlincə, V.Əhmədov bildirib ki, bu, əsasən həyata keçiriləcək tədbirlərlə bağlı olacaq: "Bildiyiniz kimi, cənab prezident İlham Əliyev 2016-cı il, dekabrın 6-da "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələrinin təsdiq edilməsi haqqında" fərman imzalayıb. Bunun icrası ilə əlaqədar hökumətin həyata keçirdiyi tədbirlər maraqlıdır. Ölkədə ciddi islahatlara start verilib. Azərbaycan Nazirlər Kabinetinin islahatları hansı istiqamətdə aparacağı ilə bağlı suallar çoxdur. Ümid edirəm ki, hökumətin hesabatında bu suallara aydınlıq gətiriləcək".

"Yeni Müsavat"a daxil olan məlumatlara görə, mart ayında Artur Rasi-Zadənin baş nazir kimi qalıb-qalmaması, ümumiyyətlə, Nazirlər Kabinetinin tərkibi ilə bağlı məsələlərə bir-dəfəlik aydınlıq gələcək. Xəbərdə deyilir ki, böyük ehtimalla mart ayında Milli Məclisdəki hesabatı Artur Rasi-Zadənin baş nazir kimi son hesabatı olacaq. Fevralın 26-da 83 yaşlı olacaq hörmətli Rasi-Zadənin yaşı və səhhəti ilə əlaqədar baş nazir vəzifəsindən getmə-

Rasi-Zadə son hesabatı hazırlaşır: baş nazir əvəz olunacaq, yoxsa NK ləğv?

Fevralın 26-da 83 yaşlı olacaq baş nazirin indiyə qədər iki dəfə ölkə rəhbərliyinə ərizə ilə müraciət etdiyi bildirilir; Nazirlər Kabinetinin strukturu hazırkı şəkildə saxlanılmaya bilər

sine razılıq verilməsi üçün indiyə qədər iki dəfə ölkə rəhbərliyinə müraciət etdiyi bildirilir. Ölkə rəhbərliyinin isə ona bir qədər də gözləməyi tövsiyə elədiyi, başlanan struktur islahatlarının mərhələli şəkildə davam etdiyi və prosesin gedişində baş nazir məsələsinin də aydınlaşacağına çatdırıldığı qeyd edilir.

Xəbərdə vurğulanır ki, vitse-prezidentlərin təyinatından sonra baş nazir postunun və ümumiyyətlə, Nazirlər Kabinetinin hazırkı şəkildə saxlanmasının əhəmiyyəti qalmaya bilər. Hətta mümkündür ki, baş nazir vəzifəsi ləğv edilsin. Belə olduğu halda Artur Rasi-Zadə Azərbaycanın həm vəzifəcə (23 il

yaxın), həm yaşca ən uzun ömürlü baş naziri olmaqla yanaşı, sonuncu baş naziri kimi də tarixə düşəcək. Bu həm də o demək olacaq ki, Artur müəllimin baş nazir vəzifəsindən azad edilməsi barədə prezident fərmanı olmağa bilər. İslahatlar dalğasında baş nazir vəzifəsi də, nəqliyyat naziri vəzifəsi kimi sıra-

dan çıxacaq. Artıq bellidir ki, 15 il nəqliyyat naziri olan Ziya Məmmədovun da bu vəzifədən azad edilməsi barədə fərman olmağı. Ziya Məmmədov Nəqliyyat Nazirliyinin başqa nazirliyə birləşdirilməsi nəticəsində faktiki olaraq vəzifəsiz qaldı.

Vitse-prezidentlərin təyinatından sonra baş nazir vəzifəsinin də bu şəkildə tarixə qovuşacağı istisna deyil. 2016-cı il sentyabrın 26-da keçirilmiş referendumda konstitusiyaya dəyişikliklər edildikdən sonra onsuz da baş nazir postu ölkənin ikinci şəxsi statusunu itirib. İkinci şəxs bundan sonra birinci-vitse prezidentdir.

Vitse-prezident təyinatlarından sonra isə Nazirlər Kabi-

yenidən təşkili və birləşdirilməsi nəzərdə tutulur ki, bu məsələlər iqtisadi islahatların davamı olaraq həyata keçiriləcək.

Ölkə başçısının Artur Rasi-Zadəni hələ də vəzifədən azad etməməsinin isə səbəbləri barədə indiyə qədər mediada dəfələrlə müxtəlif rəylər yer alıb. Qeyd olunub ki, qocaman baş nazir hakimiyyətdəki digər fiqurlardan daha etibarlıdır, sınaqdan dəfələrlə çıxmış iddiasız, adı korrupsiyaya qalmaqallarında hallanmayan şəxsdir. Prezident İlham Əliyev ölkənin ikinci şəxsinin iddialı, adı qalmaqallarda, korrupsiyada hallan fiqur olmasını istəmədiyindən Rasi-Zadəni postunda saxlayıb.

Artur Rasi-Zadənin 20 ildən artıq baş nazir vəzifəsində qala bilməsinin əsas səbəbi də budur. 2002-ci ildə konstitusiyaya dəyişikliyinə sonra ölkənin rəsmi ikinci şəxsi olduğu 14 ildə Rasi-Zadə sübut edib ki, onun ikinci olması hakimiyyətə heç bir siyasi təhlükə törətmir.

□ Etibar SEYİDAĞA

"Hərbi vəziyyət haqqında" Qanunla bağlı ikitirəlik

Üzeyir Cəfərov: "Ölkə başçısı hərbi vəziyyət elan edən kimi parlament dərhal toplaşsın qərar verməlidir"

Sərdar Cəlaloğlu: "Azərbaycan 1990-cı ildən etibarən hərbi vəziyyətdədir"

Milli Məclisin son iclasında qəbul edilən "Hərbi vəziyyət haqqında" qanun layihəsi ətrafında bir sıra müzakirələr yaranıb. Əsas müzakirə olunan məsələlər hərbi vəziyyət elan edən prezidentə müstəsna səlahiyyətlərin verilməsi və hərbi vəziyyət dövründə ölkədə seçkilərin keçirilməməsi ilə bağlıdır.

Deputat Fazil Mustafa isə hərbi vəziyyət şəraitində seçkilərin təxirə salınması ilə bağlı müddəaya son iclasda etiraz edib: "Bəlkə 10 il ərzində müharibə gedəcək, hərbi rejim davam edəcək, o halda seçki keçirilməyəcək?"

Onun həmkarı Qüdrət Hə-

sənquliyev isə Azərbaycana qarşı real hücum faktı baş verən halda atılacaq hüquqi proseduraları üçün uzun vaxt qoyulmasını düzgün saymayıb: "Azərbaycanın ən ucqar nöqtəsindən Ba-

kiya 5-6 saata gəlmək mümkündür. Ali Baş Komandanın səlahiyyəti olmalıdır. Yeni fərman imzalandığı andan qüvvəyə minir, ancaq Milli Məclis təsdiq etmədiyi halda, qüvvədən düşür.

Ancaq layihədə yazılır ki, prezidentin fəvqəladə vəziyyət haqqında fərmanı 24 saatdan sonra qüvvəyə minir, Milli Məclis təsdiqləməsə, qüvvədən düşmüş sayılır. 24 saata qədər bəlkə elə silahlı qiyam qaldırılmış silahlı qüvvələr Milli Məclisi də tutacaq, Prezident Aparatını da. Türkiyə nümunəsi göstərdi ki, çevriliş cəhdində heç parlamenti toplamaq mümkün olmadı".

Z.Əsgərov deyib ki, burada hər hansı problem yoxdur: "Təsdiq olundu-olunmadı, məgər prezidentin imkanı yoxdur? Lələtəpədə biz hərbi vəziyyəti elan etmişdik? Ali Baş Komandanın qərar vermək üçün

bütün imkanları var".

Göründüyü kimi, parlament təmsilçilərinin fikirləri heç də birmənalı deyil. İctimaiyyət daxilində də mövqelərdə ikitirəlik yaranıb. Əgər prezidentə müstəsna səlahiyyətlərin verilməsi ilə bağlı fikirlər birmənalıdırsa, lakin seçkilərin təxirə salınması ilə bağlı mövqelər fərqlidir. Çoxları bunun düzgün qərar olmadığını düşünür. Arqument kimi də yaydan fəvqəladə vəziyyət elan olunan qardaş Türkiyənin apreldəki referendumu hazırlanması gətirilir.

Hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov hesab edir ki, gecikdirilmədən ölkə başçısına bu səlahiyyətlər verilməlidir: "Parlamentin toplanması, müzakirələrin aparılması xeyli vaxt aparır. Bu vaxt da ölkənin taleyi ilə bağlı məsələlərdir. Ölkəmizdə qanunlar qəbul edilir, amma bəzi hallarda sovet dövründən qalmış bürokratik əngəllərlə üzləşir. Bu baxımdan, ölkə başçısı hərbi vəziyyət elan edən kimi bir neçə saat ərzində parlament toplaşsın, qərar versin. Qüdrət bəyin təklifini dəstəkləyirəm. "Hərbi vəziyyət haqqında" Qanun qısa zamanda müasir tələblərə uyğunlaşdırılmalıdır. Düşünürəm ki, parlament yaxın zamanlarda bununla bağlı müəyyən qərarlar qəbul edəcək".

ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu hesab edir ki, Azərbaycan hərbi vəziyyət dövründə olduğuna görə istənilən vaxt müharibə ola bilər və bu dövrdə seçkilər keçirmək absurdur: "Qanunda dəqiq yazılmalıdır ki, müharibə vəziyyətində seçkilər keçirilməz, lakin hərbi vəziyyət dövründə keçirilməz. Əgər hərbi vəziyyət dövründə seçkilər keçirilməzsə, o zaman Elçibəyin seçkisi də daxil, ondan bu günə qədər olan seçkilər hərbi vəziyyət dövründə keçirilib. Ona görə bu məsələni dəqiqləşdirmək və konkretləşdirmək lazımdır. Terminoloji anlayışları düzgün müəyyən etmək lazımdır. Azərbaycan 1990-cı ildən etibarən hərbi vəziyyətdədir. Aktiv müharibə dövründə seçki keçirmək olmaz, amma qalan bütün vaxtlarda olar. Amma digər tərəfdən, ölkə rəhbəri tərəfindən hərbi vəziyyətin elan olunması artıq hakimiyyətin hərbiçilərin əlinə keçməsi deməkdir. Burada artıq seçkidən söhbət getmir. Məsələn, Türkiyədə Kənan Evrenin vaxtında hərbi çevriliş oldu, onlar guya seçki yolu ilə hakimiyyətə gəlmişdilər. Bu zaman ölkədə hüquqlar məhdudlaşdırılır. Bu məsələdə anlaşılmaz hissələr olduğuna görə çaşqınlıq yaranır".

□ Cavanşir ABBASLI

Finlandiyalı qadınların matriarxal rejimi

Samir SARI

Vaxt vardı, ölkəmizdə Finlandiyanın adı fin bıçağıyla, "finka" adlandırılan reyтуzla, hamamla, araqla, mobil telefonla anılandı. Amma görün, indi bu ölkə nəyi ilə gündəmə gəlib.

Dünən əməkdaşımız Finlandiyada qadınların durumu, mövqeyi, hüququ ilə bağlı bir reportaj yazmışdı. Çox maraqlı idi. Müəllif hətta yazının başlığında "qadın cənnəti" ifadəsi işlətməmişdi. Bu, "kişi cənnəti"ylə bağlı geniş təsəvvür, fantaziya və ümidləri olan bizlər üçün yeni bir şey idi.

O yazını oxuyandan sonra bəlkə də bir çox bığburma kişilər Finlandiyada qadın doğulmaq istədilər. Reportajı bu ölkənin qadınları oxusa, oxumaqla qalmayıb, kütləvi şəkildə öz aralarında yaysalar, ictimai müzakirəyə çıxarsalar, ölkə kişilərinin işi, türkən sözü, tühaf və fəna olar.

Belə anlaşılır ki, qədim fin diyarında kişilər hakimiyyəti əldən veriblər və orada rəsmən matriarxal rejim qurulub. Ordakı vəziyyətdən hali olandan sonra görürsən ki, Finlandiyada kişilərin kütləvi şəkildə, loru dilde desək, "çurban" edilməsi faktı göz önündədir.

Özünü fikirlişin, bu ölkədə rəhbər vəzifələrin 42 faizini qadınlar tutur, nazirlərin 36 faizi xanımlardır, diplomatlarının tən yarısı qadındır. Bu ölkədə qadınlar prezident, parlament sədri, müdafiə naziri də olublar, olurlar və hiss olunur ki, yenə olacaqlar.

Bunun iki səbəbi ola bilər: ya fin kişiləri çox genişürəkli və tolerantdırlar, gün axşamaca 50 dərəcəlik fin arağından vura-vura 90 dərəcəlik fin hamamında özlerini buxara verə-verə kef edirlər, ya da fin xanımlar çox fəaldirlər, kişilərin beyninin etni yeyə-yeyə öz hüquqlarını əldə ediblər və hər kəsə göstəriblər ki, qadınlarla kişilərin hüququ bərabərdir.

İkisi də ola bilər. Yeni ola bilər ki, fin kişilərinin əfəlliyi ilə fin xanımların diribaşlığı düz mütənasibdir, tərəflər bir-birinin babıdır.

Boya-buxuna, əzələ kütləsinə qalsa, fin kişiləri hollandlardan sonra dünyanın ən caydaq kişiləridir. Demək, istəsələr, onlar da fiziki güclərindən, iti zəkalarından istifadə edərək, qadınları sıxışdırı, hətta şərq xalqlarının kişiləri kimi basıb döyə də bilirlər. Amma etmirlər. Fin kişilərinin əsəbləri sakitdir, çayı bir az gec verildə hirsənib sevgili cananlarının atabaatasına söymürlər, qadın ev təsərrüfatına dair bir təklif verəndə "əlinin xamırıyla kişi işinə qarışma, arvadsan, otur arvad yerində" demirlər.

Nəticədə, bilirsinizmi, nə baş verir? Regionumuzun mentalitet qoruqçuları olsaydı, deyərdilər ki, nəticədə ailə dəyərləri dağılır, hərc-mərclik baş alıb gedir, düzən pozulur, cəmiyyətin əsasları sarsılır və sair və ilaxır.

Amma Finlandiyada qadınların ön planda, iş başında olmasıyla bağlı elə şeylər olmur. Əksinə olur. Bu saat elə də siz deyən təbii sərvətləri olmayan soyuq Finlandiya maddi rifaha, sabitliyə, uzunömürlülüyə, ailə möhkəmiyyətinə görə dünyanın ən öncül ölkələrindən biridir.

Əlbəttə, üç dəfə ard-arda "talaq" deyərək qadını boşamağın mümkün olduğu, öz arvadını incə şəkildə döyməyin texniki üsullarına dair kitabların yazıldığı, "cənnət anaların ayağı altındadır" deyəndən sonra qadını ayaq altına salıb çığnamağın geniş yayıldığı, qadının avtomobil idarə etməsinin haram buyrulduğu ölkələrdə qadını dövlət idarə etməyə, hüquqdan-filandan danışmağa qoymazlar.

Çünki belə hesab edirlər ki, elə olsa, din-iman, mentalitet əldən gedər.

O gün ölkəmizdə bu xüsusda bir toplantı olub, fin xanımlar gəlib öz təcrübələrini ölkəmizin qadınları ilə bölüşüblər. İndi bizimkilərin fikri var ki, münasib bir vaxtda Finlandiyaya getsinlər, ordakı vəziyyəti yerindəcə öyrənsinlər və ölkəmizə qayıtdıqdan sonra bildiklərini həyata keçirsinlər.

Bax, o zaman bir az yaxşı olmayacaq. Düzdür, biz qadınlara böyük hüquqlar verən ilk şərq-müsəlman ölkəsiyik, amma hələ də qadınlara müqavimət davam edir, məmləkət kişiləri bütün gücləri ilə çalışırlar ki, Finlandiyanın ardınca ikinci matriarxal rejim Şimali Qafqazda qurulmasın.

SOCAR yenidən Yunanıstanın qaz nəhəngi DESFA-nın səhmlərini əldə etməyə iddialıdır. Bu haqda Yunanıstanın Azərbaycanı səfiri Dimitrios Tsoungas açıqlama verib. Səfir APA-ya açıqlamasında DESFA-nın yenidən tenderə çıxarılacağı xəbər verib:

"DESFA ilə bağlı yeni tender elan ediləcək. Bildiyimə görə, SOCAR yeni tenderdə iştirak etmək üçün öz marağını nümayiş etdirib". Tender rəsmi olaraq elan edilməyib, amma artıq 5-6 şirkət rəsmi şəkildə tenderə maraq göstərdiyini açıqlayıb.

SOCAR-dan isə yunan səfirin açıqlamasına reaksiya gəlməyib. Xatırladaq ki, DESFA-nın alınması məsələsi 2013-cü ildən SOCAR-ın gündəmində idi. Həmin ilin iyulunda Yunanıstanın Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi Fondu şirkətin 66 faizlik səhm paketini SOCAR-ın 400 milyon avroya almasına dair sövdələşməni bəyənmişdi. Ancaq o zaman Avropa Komissiyası inhisarçılıq əsası ilə sövdələşməyə müdaxilə etmişdi. Ötən ilin sonunda isə SOCAR-ın DESFA şirkətinin səhmlərini 66 faizini alması məsələsinin artıq öz aktuallığını itirdiyi açıqlanmışdı.

Bəs görəsən, SOCAR-ın tenderdə növbəti dəfə iştirakı baş tutaçaqmı? DESFA-nın səhmlərini alması Azərbaycan enerji sektoru üçün nə vəd edir?

"Yeni Müsavat"ın suallarını cavablandıraraq Neft Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri İlham Şaban bildirdi ki, əvvəlki tenderin nəticəsiz qalmasında SOCAR-ın heç bir günahı olmayıb: "Əvvəlki razılaşmanın baş tutmasının səbəbi o idi ki, bu prosesin uzadılması nəticəsində Yunanıstan hökuməti tərəfindən bir sıra qanunlar dəyişdi və tenderin şərtləri ona uyğun gəlmədi. Nəticədə bu, SOCAR-ın biznesinin həmin şərtlər daxilində gəlirlilik səviyyəsinin aşağı düşməsinə gətirib çıxara-

Yunanıstanda bir neçə milyon dollarımız bata bilər

SOCAR-la anlaşmanı pozan yunan hökuməti depozit kimi qoyduğumuz 40 milyonunu geri qaytarıbmı?

caqdı. Bu şərtlər Dövlət Neft Şirkətinin oradakı payını, iştirakını lüzumsuz edirdi. Razılaşmanın baş tutmasının səbəbi bu idi. Ona görə də Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti təqribən 3 ay Yunanıstan hökuməti ilə danışıqlar apardı ki, 2016-cı ilin iyununda etdikləri dəyişiklikləri o tenderə aid etməsinlər. Ancaq onlar razılaşmadılar. Bu səbəbdən də tenderin nəticəsi olmadı".

İlham Şabanın sözlərinə görə, yeni keçiriləcək tenderdə Dövlət Neft Şirkəti qalib gəlməyə də bilər: "Ona görə də Yunanıstan hökuməti təkrar tender elan edir. Təkrar tender o deməkdir ki, yeni şərtlər qoyulur və tenderdə iştirak edəcək şirkətlər onu əldə edirlər. Əlbəttə ki, Dövlət Neft Şirkətinə o tenderin şərtləri qane edəcəksə, və ya orada iştirak edən şirkətlərdən daha sərfəli təkliflər irəli sür-

cəksə, o zaman Dövlət Neft Şirkəti qalib ola bilər. Əgər o şərtlər onu qane etməyəcəksə və ya SOCAR-la yanaşı, digər şirkətlər daha rəqabətə uyğun şərtlər irəli sürəcəksə, bu o deməkdir ki, Dövlət Neft Şirkəti o tenderdə qalib olmayacaq. Tenderin qaydası belədir. Bu o deməkdir deyil ki, təkrar keçiriləcək tenderdə, sadəcə, Yunanıstan hökuməti ilə SOCAR olacaq".

Azərbaycanın əvvəlki tenderdə Yunanıstan hökuməti ilə bağladığı razılaşmaya əsasən qarşı tərəfə verilən 450 milyon dolların taleyinə gəlincə, İlham Şaban bildirdi ki, bu məbləğin yalnız 10 faizi Yunanıstan hökumətinə ödənilib: "Azərbaycan 400 milyonun 10 faizi şəkildə depozit qoymuşdu. Yeni söhbət 40 milyondan gəldi. Bu 40 milyon dollar o şərtlə Yunanıstana verilmişdi ki, əgər

ARDNŞ bu müqavilədən boyun qaçırırsa, pul qarşı tərəfdə qalacaq. Ancaq bu proses Azərbaycan tərəfinin günahı üzündən baş vermədiyindən həmin vəsait Azərbaycan tərəfinə qaytarılmalıdır. Hazırda o vəsaitin qaytarılıb-qaytarılmamasını deməyə çətinlik çəkirəm. Çünki bunu SOCAR açıqlamalıdır. Yəqin ki, burada müəyyən prosedurlar qaydaları var". Sözügedən tenderdə qalib gəlməyin Azərbaycan və SOCAR üçün nə dərəcədə əhəmiyyətli ol-

masına gəlincə, İlham Şaban bildirdi ki, bu cür pərakəndə satış şəbəkəsindən istifadə SOCAR-a daha yüksək gəlirlər gətirə bilər: "Bir var ki, qazi topdan satasan, bir də var pərakəndə... Təbii ki, pərakəndə satış qiymətləri qat-qat baha olur. Öz də Avropada bu daha bahadır. Statistika görə, Avropada Yunanıstan bazarı həmişə topdansatış qiymətlərinin bahalığına görə ilk üçlüyə daxil olub. 2013-cü ildə ARDNŞ sifariş verən zaman ki qiymətlər Avropanın sərhəndində Rusiya qazının qiyməti 450 dollar olanda, pərakəndə satış qiyməti 1200-1350 dollar arasında dəyişirdi. Pərakəndə satış hər zaman daha baha olur və çox gəlir gətirir. Bu mənada DESFA-nın paylayıcı şirkət olması əlavə dividend gətirir".

□ Nərgiz LİFTİYEV

Dolların ucuzlaşmasından banklar qazandı - sxem

Manat iki həftəlik fasilədən sonra yenidən ucuzlaşmağa başlayıb

Manət iki həftəlik dəyər qazandıqdan sonra yenidən ucuzlaşmağa başlayıb. Həftənin sonuncu hərracında manat dollar qarşısında dəyər itirib. Fevralın 16-da Mərkəzi Bankda Dövlət Neft Fondunun da iştirakı ilə hərrac keçirilib. Hərracda manatın məzənnəsi 1,7351 səviyyəsində formalaşdı. Bu, əvvəlki hərracdən aşağı göstəricidir.

Ekspert Natiq Cəfəri məsələ ilə bağlı musavat.com-a bildirib ki, artıq manatın qismətli bahalaşması başa satdı: "Əslində ilk gündən də məlum idi ki, manatın bahalaşmasının heç bir fundamental iqtisadi səbəbi yoxdur. Çünki heç bir fundamental dəyişiklik baş verməmişdi. Nə ölkənin gəlirləri artmışdı, nə neftin qiymətində kəskin artım müşahidə olunurdu. Uzun zaman 55 dollar civarında neft qiymətlərini izləyirik. Yeni nə ölkənin qeyri-neft sektorunun ixracatı artmışdı. Əksinə, keçən il qeyri-neft sektorunun ixracatında 5,7 faiz azalma müşahidə olunurdu. Fundamental iqtisadi parametrlərdə heç bir dəyişiklik yox idi. Buna görə də manatın möhkəmlənməsinin uzunmüddətli olması şübhə ilə qarşılanırdı. Bunun da bir neçə səbəbi var idi. İqtisadi səbəblərdən biri o idi ki, Mərkəzi Bank inflyasiyanı tənzimləmək və inflyasiya sürətini azaltmaq üçün manat dövryyəsinə iki dəfə yaxın azaltmışdı. Bu da manat kütləsinin azalmasına,

təbii olaraq da azalmış manatın dollarlara "qaçmasına" mane olurdu. İkinci səbəb ondan ibarət idi ki, bizim özəl bankların, o cümlədən dövlət bankı olan Beynəlxalq Bankın kifayət qədər böyük həcmə xarici borcları da var. Maliyyə ilinin dünyada mart ayında qapanmasını nəzərə alsaq, mart ayında borclar geri qaytarılmı idi. Yeni yenidən ya bankların borclarına getməyə imkanları yarınsın, yaxud da hər hansı sanksiya ilə üzbuüz qalmasıdır. Ona görə də dollar ehtiyatlarını artırıb borcların bir hissəsini qaytarmağı düşünürdülər. Sanki Mərkəzi Bank da banklara bir kömək etdi, süni şəkildə məzənnəni aşağı saldı. Heç bir iqtisadi əsas olmadan məzənnə kifayət qədər, bir həftənin içində 19 qəpik aşağı düşdü. Bu da banklara ucuz qiymətə, aşağı məzənnə ilə dollar al-

mağa imkan yaratdı. İndi toplanan dollarların bir qismi bankların xarici borclarının ödənilməsinə yönələcək. İkinci bir kömək ondan ibarət idi ki, banklarda kreditləşmə demək olar ki, dayanıb. Kredit götürənlərin sayı azalıb. Köhnə kreditlərin geri qaytarılmasında ciddi problemlər var, problemli kreditlər sürətlə artır. Bankların gəlirliliyi aşağı düşür. Keçən il bütün banklar demək olar zərərle başa vurub. Sanki indi ucuz valyuta məzənnələrinin oynamasından və dörd faizlik marjanın da aradan götürülməsindən istifadə edərək banklara sifariş valyuta əməliyyatlarından pul qazanmaq üçün şərait yaradıldı. Rəsmi məzənnədən xeyli aşağı qiymətə alış müəyyən olundu banklarda. Amma rəsmi məzənnədən yüksək də satış həyata keçirilirdi. Bəzən alışla satış arasında 15 faizlik bir fərq yaranırdı. Hə-

min fərqdən də banklar pul qazanırdılar. Yeni çox qısa müddətlik, iki həftəlik banklara pul qazanmağa şərait yaradıldı. Mərkəzi Bank sanki banklara iki həftəlik şərait yaratdı ki, həm öz problemlərini həll etsinlər, həm də bir az artıq vəsait qazansınlar. Bunun dayanıqlı bir proses olmadığı artıq üzə çıxıb. Düşünürəm ki, yenidən yavaş-yavaş manatın dəyərindən düşməsinin sürətinin artacağını izləyəcəyik".

Ekspert Əkrəm Həsənov isə musavat.com-a deyib ki, manat ilin sonunadək 2.50-lik həddi keçəcək: "Həmişəki kimi, qismətdəli proqnoz vermək mümkün deyil. Ola bilər ki, artıq manatın bahalaşması dayandı, ola bilər ki, müvəqqəti olaraq yenidən dollar cüzi olaraq aşağı salacaq. Məsələn, ola bilər, məzənnəni sabah 1,69 edəcəklər, biz az düşəcəyik. Yaxın həftələrdə gözləməm ki, devalvasiya olsun. Bu oyunu başlayanlar hələ bir az da ondan istifadə edəcəklər. Amma dediyimə qalırım ki, manat bir müddət sonra devalvasiyaya uğrayacaq. Yaxın aylarda dollar iki manatı vurub keçəcək. Bu proses artıq başlandı. Uzunmüddətli proqnoz məzənnə belədir ki, bu ildən Mərkəzi Bank dolları 2,50-dən o tərəfə keçməyə qoymasa, o bizim üçün böyük uğurdur. Amma buna da mən inanmıram, ola bilər hətta ilin axırına məzənnə 2,70-ə də çatdır".

□ İqtisadiyyat şöbəsi

Azərbaycan qanunlarını və beynəlxalq hüquq normalarını pozan, dəfələrlə Dağlıq Qarabağa qanunsuz səfərlər edən, dövlətimizə qarşı kampaniya aparan separatçı blogger Aleksandr Lapşinin həbs edilərək, Belarusdan Azərbaycana ekstradisiya olunması zərurətdən doğan, dövlətçilik prinsipləri üçün atılan bir addım kimi qiymətləndirilir. Burada de-yure bütün əsaslar mövcuddur və Azərbaycan bu məsələdə tam haqlıdır. Obyektiv beynəlxalq təşkilatlar bununla bağlı hansısa bir etirazlar səsləndirməyin mümkün və əsaslı olmadığını fərqləndirirlər.

Bu baxımdan, "Amnesty International" təşkilatının Azərbaycanı Lapşini azad etməyə çağırması açıq şəkildə qərəzli bir mövqedir. Bu və digər beynəlxalq təşkilatlar fərqi nə var ki, burada söhbət siyasi məsələdən deyil, sırf hüquqi bir müstəvidə həyata keçirilən prosesdən gedir. Hüquqa, dövlətlərə, onların qanunlarına və özünə hörmət edən təşkilat maksimum Lapşinin mühakiməsinin qanunlar çərçivəsində həyata keçirilməsini tövsiyə edə bilər, buna isə zərurət yoxdur. Çünki Azərbaycan dövləti bu məsələyə bütün dünyanın diqqətinin yönəlməsinə fərqləndirir və buna görə də Lapşinin işi üzrə bütün prosedurlar qaydalarına eməl edilir. Bunu Azərbaycanın müstəqil, beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qəbul edilən hüquq müdafiəçiləri də bəyan ediblər.

Söhbət ondan gedir ki, Lapşin bloqçuluqla deyil, faktiki olaraq Azərbaycana qarşı tərribatlar törətməklə, dövlətimiz əleyhinə çağırışlar etməklə, separatçılıqla məşğul idi. Azərbaycanın tələblərinə baxmayaraq o, bu missiyasından uzun illər ərzində əl çəkmədi və nəhayət, həbs olunmağa haqq etdi.

Lapşin kifayət qədər qaranlıq fəaliyyəti olan bir bloggerdir; o mənada ki, hazırda üç ölkənin - İsrail, Ukrayna və Rusiyanın vətəndaşı olan blogger bütün imkanlarını məhz Azərbaycana qarşı səfərbər etmişdi. Ekspertlər istisna etmir ki, o, blogger adı altında agent kimi çalışıb və Azərbaycana qarşı törətdiyi cinayətlər kifayətli bir kampaniyadır. Əgər o, bloqçuluqla məşğul idisə və boynundakı missiya yalnız Azərbaycana qarşı tərribatlar törətməkdən ibarət deyildisə, dünyada mövcud olan digər münafiş ocaqlarından da yazı və çağırışlar edə bilərdi. Məsələn, hazırda onun üçün canfəşanlıq

edən və vətəndaşı olduğu Rusiya Lapşinin vətəndaşı olduğu digər ölkədə - Ukraynada separatçılıqla məşğuldu, Kırım özünə zorla ilhaq edib, digər Ukrayna ərazilərində də qanı su yerinə axıdır. Lapşin niyə bunlardan danışmırdı? Nədən o, yalnız Dağlıq Qarabağ münafişəsi üzərindən Azərbaycana qarşı fəaliyyət göstərirdi, Ermənistanın maraqlarına xidmət edirdi?!

Lapşin həbs olunduqdan sonra Rusiyanın bu məsələdə tutduğu - Azərbaycanın üzərinə gəlməsi, Lapşinin azad edilməsi tələbi kimi absurd mövqə bir çox mətləblərə aydınlıq gətirmiş oldu, eyni zamanda bildirdi ki, Lapşin kimin sifarişçisi idi. Ən əsası, bir daha bəlli oldu ki, Rusiya Dağlıq Qarabağ məsələsində erməniperəst mövqeyində israrlıdır və onu Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, hüquqları, dövlət maraqları ilgiləndirmir. Xüsusilə aydınlaşdı ki, Rusiyanın Lapşinin simasında "vətəndaş davası"na çıxması da saxtakarlıq, ikili yanaşmadır. Buna dair təkə bir fakt qeyd etmək kifayətdir: Doğulduğu və bu gün erməni işğalında olan Kəlbəcərə Azərbaycan ərazisindən keçib gedərək, anasının qəbrini ziyarət edən Dilqəm Əsgərov 2014-cü ildə ermənilər tərəfindən girov götürüləndə Rusiya vətəndaşı olub və bu gün də Rusiya vətəndaşıdır. Həmçinin Dilqəm Əsgərovla birlikdə girov götürülən Şahbaz Quliyevin həyat yoldaşı Albina Veselova da Rusiya Federasiyasının vətəndaşdır!

Dilqəm Əsgərovun ailəsi və xanım Veselova erməni girovluğunda saxlanılan soydaşlarımızla bağlı Rusiya prezidenti Vladimir Putinə, RF-nin Azərbaycandakı səfirliyinə hələ 2014-cü ildə rəsmi müraciətlər ediblər. Lakin Rusiya bu iki vətəndaşı ilə heç maraqlanmadı, səsinə çıxarmadı, Ermənistan qarşısında tələb qoymadı

Üç ölkə vətəndaşı olan Lapşinə görə Kreml qərəzi və saxtakarlığı

RF vətəndaşı olan Dilqəm Əsgərova və həyat yoldaşı Rusiya vətəndaşı olan Şahbaz Quliyevə görə narahatlıq keçirməyən rəsmi Moskva separatçı bloggerlə bağlı Azərbaycanın üzərinə hücumlar etməklə erməniperəstliyini bir daha göstərir

ki, onun vətəndaşını girovluqdan azad etsin. Hansı ki, Dilqəm Əsgərov və Şahbaz Quliyev heç bir beynəlxalq qanun da pozmayıblar, əksinə, ermənilər onları qanunsuz olaraq girov götürüb. Lapşin isə beynəlxalq miqyaslı bir cinayət işləyib, buna görə də hüquqa əsaslanan formada Belarusda həbs edilib, rəsmi qaydada və hüquq çərçivəsində ölkəmizə ekstradisiya olunub. Onun mühakiməsi də Azərbaycan Respublikası adından hökm verən məhkəmə tərəfindən həyata keçiriləcək. Yuridik baxımdan tam doğru olan bu addımların qarşılığında Azərbaycanın üzərinə hücumlar edən Rusiya hansı səbəbdən öz vətəndaşı olan Dilqəm Əsgərovun girov saxlanılmasına, qondarma bir rejimin "məhkəməsi" tərəfindən mühakimə olunmasına tepki göstərmədi? Vətəndaşlarına qarşı ayrı-seçkilik göstər

məklə, yeni Dilqəm Əsgərovu "unudub" Lapşinin müdafiəsinə qalxmaqla Kreml simasını, saxtakarlığını da ortaya qoymuş oldu...

Eyni zamanda Rusiya bununla bürüzə vermiş oldu ki, Lapşin onun missioneridir.

Bütün bu ayıbların qarşılığında isə Rusiya açıq şəkildə Azərbaycanın üzərinə gəlir. Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrovun, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Mariya Zaxarovanın Lapşin məsələsi ilə bağlı açıqlamaları, həmçinin Rusiya iqtidarının nəzarətində olan telekanalların, saytların Azərbaycana qarşı çıxmaları Kremlin mövqeyi kimi başa düşülür. Axı bu telekanallar və saytlar Dilqəm Əsgərov məsələsində səslərini çıxarmayıblar! İndi niyə bu şəkildə vətəndaş canfəşanlılığı edirlər? Deməli, onlar da məhz Kremldən gələn tapşırıqları icra edirlər...

Rusiya hələ Lapşin ötən ilin dekabrında Belarusda saxlanılarkən onun Azərbaycana verilməsinə qarşı çıxdı. Lakin Moskvanın çabalarına baxmayaraq, Belarus tərribatçı Azərbaycanı təhvil verdi. Bundan sonra Rusiya faktiki olaraq Azərbaycanla Lapşin davasına çıxıb. Kreml belə fon yaratmaq istəyir ki, guya onların davası A.Lapşinin RF vətəndaşı olması ilə bağlıdır. Amma Lapşin formal olaraq Rusiya vətəndaşdır: o, milliyətcə yehudidir, İsrail və paralel olaraq da Ukrayna vətəndaşdır. Yəhudi əsilli bloggerin qanunsuz fəaliyyətinə görə həbs olunmasına vətəndaşı olduğu İsrail qanunlar çərçivəsində yanaşır və məhkəmənin verəcəyi qərarı gözləyir. Eyni zamanda vətəndaş məsələsində kifayət qədər həssas olan Ukrayna da Rusiyadan fərqli olaraq Azərbaycan qarşısında qəbacsına tələblər qoymur. Çünki burada söhbət Lapşinin cinayət törətməsindən gedir və o, sözsüz ki, buna görə cavab verməlidir. Dilqəm Əsgərov məsələsində vətəndaş məsələsinin onun üçün önəmli olmadığını nümayiş etdirmiş Rusiyanın indi Lapşinə görə davaya çıxması Rusiyanın başqa maraqları olduğunu göstəricisidir. Kreml, sadəcə, bundan, yeni vətəndaş amilindən sui-istifadə edərək, həm özünü Cənubi Qafqazda hegemon kimi təqdim etməyə çalışır, həm də bir növ öz casusunun davasını aparması təəs-

süratını yaradır.

Məsələ ondadır ki, ABŞ-da keçirilən son prezident seçkilərindən sonra Rusiya Trampın ətrafında cərəyan edən proseslərdən dolayı Amerikanın başının özünə qarışmasından istifadə edərək, eyni zamanda Birləşmiş Ştatların yeni prezidentinin özünü bu regionla bağlı maraqsız görünməsi kimi illüziyalara qapılaraq Cənubi Qafqazda möhkəmlənmək, "burada ancaq mənəm" görüntüsünü yaratmaq üçün cəhdlər edir. Lapşin məsələsi də Kremlə bu arzusunun həyata keçirilməsi üçün sanki bir fürsət verir.

Ancaq bütün bunlar heç də o demək deyil ki, Rusiyanın saxtakar mövqeyini ifşa etmək mümkünsüzdür. Və qətiyyətlənməyi mümkün deyil ki, Tramp ABŞ-ın dövlət maraqlarının əksinə gedərək, Cənubi Qafqazı Rusiyanın ixtiyarına buraxacaq. Sadəcə, Rusiya hələlik kəmfürsətlik edərək, belə demək mümkündürsə, "bir qarış öne getmək" cəhdləri edir. Bunun isə zərbesini sonda özü alacağı şübhəsizdir. Çünki ABŞ ona heç Kırımın işğalçılığını bağışlamır və buna görə dirəniş göstərir. Belə bir məqamda Rusiyanın Cənubi Qafqazda söz sahibinə çevrilməsinə imkan verilməyəcək sadəcə xülyadır. Bu illüziyasına tapınaraq Rusiyanın Lapşindən "vətəndaş" kimi yapışması isə suda boğulanın saman çöpündən yapışmağına bənzəyir...

□ EİSAD MƏMMƏDLİ

Avropa Məhkəməsi hökuməti ağır cərimələdi

Əsabəli Mustafayev: "İnsanlar üçün bu məbləğlər böyükdür, amma..."

Fevralın 16-da Avropa İnsan Haqları Məhkəməsi Azərbaycandan müraciət etmiş 10 nəfərin 15 işi üzrə qərarlarını elan edib. Bu barədə həmin şəxslərin vəkili Əsabəli Mustafayev sosial şəbəkədəki səhifəsində məlumat yayıb. Vəkil yazıb ki, ərizəçilərin qanunsuz həbsə məruz qalmaları, onların sərbəst toplaşma hüquqlarının pozuntusu tanınıb.

Daha sonra Ə.Mustafayev müvəkkillərinin məhkəmə işində əldə edəcəkləri təminatın məbləğini açıqlayıb:

1.Məcidi Məcidi - 9000 avro;

2.Bayram Bayramov və Məhəmməd Məcidi - hər biri 10 000 avro;

3.Həsənov Babək, İkrəm İsrəfil, Tural Abbaslı, Ağayev Hikmət, Quliyev Rövşən - hər

biri 12 000 avro;

4. Bayramova Gözəl - 12 000 + 1900 avro (məhkəmə qərarı ilə ödədiyi 2000 manat cərimənin əvəzi);

5. Hacıyev Cəmil - 12000+ 470 (cərimənin əvəzi);

6. Bütün 15 işə görə 9700 avro hüquqi xidmətə görə.

Ele həmin gün Vidadi İskəndərlinin oxşar işi üzrə qərar elan olunub. Bu işdə vəkil digər şəxs

Əsabəli Mustafayev

olub. Kompensasiya 12000 + 1800 hüquqi xidmətə görə.

Ə.Mustafayev "Yeni Müsavat"a açıqlamasında apardığı işlər üzrə indiyədək 96-sı barəsində qərarın elan olduğunu bildirdi: "Son olaraq 15 iş üzrə qərar çıxarıldı. Bununla da apardığım işlər üzrə çıxarılan qərarların sayı 96 oldu. Bu, böyük bir rəqəmdir. Burada konvensiyanın demək olar bütün maddələri var. Son zaman ən çox qərarlar sərbəst toplaşmaq hüququnun pozulması və qanunsuz həbslərlə bağlıdır. Təəssüf ki, əvvəllər də hökumət çıxarılan qərarlar üzrə addımını atmırdı. Bir faktı qeyd edim ki, ötən ilin əvvəlindən başlayaraq, kompensasiyaların ödənilməsində gecikmələr var. İlk dəfədir ki, kompensasiyaların ödənilməməsindən bu qədər uzun müddət keçir. Barələrində qərar çıxarılan şəxslərdə narahatlıq var ki, ola bilsin hökumət imtina etdi. Açıq, bunun baş verəcəyini, yeni hökumətin belə ciddi addımlar atacağını düşünürəm. Bu mümkün də deyil. Bunun mexanizmləri var ki, hökumət kompensasiyaları ödəmə-

yə məcbur olacaq. Ola bilsin ki, müəyyən qədər pul qıtlığı var. Digər tərəfdən də, ola bilsin ki, hökumət Avropa Məhkəməsinə əhalinin gözündən salmaq istəsin. Əvvəllər milli məhkəmələrdə hüquqları təmin edilməyən insanlar gözlərini Avropa Məhkəməsinə dikirdilər. Düşünürəm ki, kompensasiyaların ödənilməsi ilə bağlı gecikmələr müvəqqətidir. Yəqin ki, ötən illərdə də, bu illərdə də ödəniləcək. Ola bilsin ki, ötən illərdə ödənilsin deyə, bu il çıxarılan qərarların icrasında bir qədər yubanmalar olsun. Hökumət gərək öz nüfuzunu qorumaq üçün bu gecikmələrə yol verməsin. Hər halda, hökumət də bu barədə düşünür. Yaxşı başa düşürlər ki, bu, dövlətin imicinə böyük ziyandır. Beynəlxalq öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi buna şərait yaradır. İnsanlar üçün bu məbləğlər böyükdür, amma dövlət üçün qəpik-quruşdur. Bu baxımdan, yaxın zamanlarda ödənişlərin başlanacağına inanıram".

□ Cavansir ABBASLI

Bakıda Şah İsmayıl Xətəinin heykəli ucalan Yusif Səfərov küçəsində genişləndirmə işləri başlayıb. Bu məqsədlə yolu ikiyə bölən park aradan götürüləcək. Üçzolaqlı yol altızolaqlı olacaq. Bunu "Azəravtoyol" ASC-nin mətbuat xidmətinin rəhbəri Anar Nəcəfli mətbuata açıqlamasında bildirib. Mediada Xətai Rayon İcra Hakimiyyətinə istinadla, heykəlin yaxınlıqdakı "Lalələr" parkına köçürülməyi deyilsə də, rəsmi qurumdan bu məlumatı yalanlayıblar.

İcra başçısının köməkçisi **Əlican Əhmədov** Azadlıq Radiosuna deyib ki, icra hakimiyyətindən belə açıqlama verilməyib və onlar heykəlin hara köçürülməyini bilmirlər: "Heykəllər Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin balansındadır. Yolum genişləndirilməsi Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin sifarişi ilə həyata keçirilir".

Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Vüqar Şixəmmədov isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında onlara bu barədə rəsmi müraciət olunmadığını dedi: "Bizə hansısa qurum, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən rəsmi müraciət olunanda biz onun yerdəyişməsi ilə bağlı məsələlərə baxa bilərik. Ancaq Xətəinin heykəlinin yerinin dəyişməsi ilə bağlı Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinə heç bir rəsmi müraciət edilməyib".

Xalq səiri Sabir Rüstəm-xanlı bildirdi ki, Xətəinin heykəli elə yerində qalsa yaxşıdır: "Xətəinin heykəlini Şəhidlər Xiyabanının sağ tərəfində qoya bilərlər. Amma təəssüf ki, indi orada çayxana və yeməxana tikilir. Xətəinin heykəlinin bir yeri də elə indiki yeri, Xətai rayonu idi. Vağzaldan yuxarıda vaxtilə "Qarabağ" adlandırılan mehmanxana-

nanın yerində ola bilərdi. O mehmanxana tikilməzdən əvvəl deyirdim ki, o qayalığın üstü Xətəinin heykəli üçün gözəl yerdir. Təəssüf ki, Bakıda hər hansısa bir yüksəklikdə simvolik bir heykəl yoxdur. Xətai belə bir simvol ola bilərdi. Amma indiki heykəllə yox. İndiki heykəli oturan yerdə və düşüncəli vaxtının heykəlidir. Bu heykəlin yol ayrıcında olması bəlkə də elə ən yaxşıdır. Çünki düşüncəsi onun yollar ayrıcında olduğu vaxtın düşüncəsidir ki, bir əlində qılınc, bir əlində qələm hansını seçsin, hansı yolla getsin. Ona görə də Xətəinin elə heykəli orada qala bilər. Amma onun daha böyük və başqa cür düzəldilmiş heykəli dediyim yüksəkliklərdə ola bilər. Bu yol Bakının ana yollarından biridir və burada həmişə sıxlıq olub. Düşünürəm ki, yollar genişlənsə də, Xətəinin heykəli orada görüntüsünü itirməyəcək. Gələcəkdə başqa bir heykəl seçilsə, mənə, daha uyğun bir yer seçmək olar".

S.Rüstəm-xanlı heykəllərin ziyarətə gətirilməsini dedi: "Heykəllərin üstünə ziyarətə gətirilməlidir. Bu heykəllər daha çox görüntü üçün yararlıdır. Bakıya gələn və Bakıdan gedən

"Heyrət, ey büt..." - Xətəinin heykəli ortada qalıb

Sabir Rüstəm-xanlı: "Görmüsünüzmü ki, Xətəinin heykəlini kimsə əllərində gül ziyarət etsin..."

bütün xətlər oradan keçir. Görmüsünüzmü ki, Xətəinin heykəlini kimsə əllərində gül ziyarət etsin, üzünə gül qoysun. Olsa gözəl olardı. Ancaq təəssüf ki, bu ənənə bizdə yoxdur. Bayram və xatirə gününü çıxmaq şərtiylə, belə bir ənənə formalaşmayıb. Amma görüntü üçün heykəlin orada qalması yaxşıdır".

Zəlimxan Məmmədli: "1993-cü il iyul ayının 4-də heykəlin açılışını edəndə düşünürdük ki..."

"Borçalı" Cəmiyyətinin sədri, Xətai rayonunun keçmiş icra başçısı **Zəlimxan Məmmədli** bildirdi ki, heykəl Bakının ən görkəmli yerində olmalıdır: "Mən 1993-cü ilin iyul ayının 4-də onun açılışını etmişdim. O zaman düşünürdük ki, bu magistral yoldur, hava limanından Bakıya girən qonaqlar ilk olaraq "bu kimdir?" deyə su-

al verəcəklər və siyasətçilərimiz, rəsmilərimiz tariximizi onlara danışacaq. Yeni Bakının tanınması Azərbaycanın tarixi ilə başlasın düşüncəsi var idi. O zaman ideya gələndə ki, bu heykəli hara qoyaq, məhz həmin ərazinin üzərində durduq. O zaman oradan bir tramvay xətti də keçirdi. O xəttin bağlanacağını və buranın artıq toxunulmaz bir prospekt olacağını bildirdik. Burada da bizim tariximizi olduğu kimi təqdim etmək imkanlarımız yarana bilər. Keçən il bir milyon vəsait xərclənib fontanın qurulması, sonra fontanın uçurulmasına ehtiyac, zərurət varmı? Xətai Azərbaycan türkünün dövlətçilik tarixində şanlı səhifələrdən biridir. Buna kim hansı bucaqdan baxırsa, bu onun təfəkkürünün məhsuludur. Ancaq Azərbaycan türk dilinin sarayda olduğu və urfan dünyasının saraya daşdığı bir dönmə mənə elə gəlir ki, indiki zamanda da bizə nümunə olacaq dövrlərdən biridir. Şah İsmayıl Xətai yenə də ən görkəmli yerlərdən birində olmalıdır. Əgər burada yol 6 zolaqlı olarsa, heykəli ziy-

rət imkanları sifirə bərabər olur. O zaman mən Xətəinin heykəlinin Bakının mərkəzi və görkəmli yerində olmasını istərdim ki, biz onu dünyaya təqdim edə bilərik. Ancaq konkret harada olsun deyə bilmərəm".

Xatırladaq ki, Şah İsmayıl Xətai Səfəvilər dövlətinin qurucusudur. Eyni zamanda Xətai təxəllüsü ilə şeirlər yazıb. Məhz onun dönəmində Azərbaycan türkçəsi dövlət dili kimi istifadə olunub. 1990-cı illərdə müstəqillik qazanan Azərbaycanda Şah İsmayıl Xətaiyə Bakıda onun şərəfinə adlandırılan rayonda heykəl qoyulub. Heykəlin müəllifi İbrahim Zeynalovdur. O zaman da heykəlin yeri mübahisələrə yol açmışdı.

P.S. Sərlövheyə verilən Məhəmməd Füzulinin "Heyrət, ey büt" adlı qəzəlidir.

□ **Günəl MANAFLI**

Şeyxin iddiası: Bakını Azərbaycandan kim qopardırdı?

"Mətbuatda yayılan xəbərlərə rəsmi qurumların münasibət bildirmələrinə böyük ehtiyac var"

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) sədri Şeyxülislam Allahşükür Paşazadənin Respublika Ağsaqqallar Şurasının iclasında səsləndirdiyi bəzi fikirlər gündəmə çevrilib. APA-nın xəbərinə görə, şeyx çıxışında vaxtilə Azərbaycanın üç hissəyə bölünmə təhlükəsi ilə üzləşdiyini bildirib.

Onun müzakirələrə səbəb olan fikirləri bunlardır: "Azərbaycan çox çətinlikdən, keşməkeşdən keçdi. Bəzən yalançı ağsaqqallar peyda oldu. Ağsaqqal sözü qulaq asılmadı. O deyirdi Bakı mənimdi, bu deyirdi Gəncə mənimdi, o biri deyirdi Lənkəran mənimdi. Nəticədə Azərbaycan dövləti xəriltədən silinməyə üzrə idi. Mən bunun şahidi olmuşam. Azərbaycan 3 yerə parçalanırdı. Ölkəni parçalamıq istəyən bu 3 qüvvə Azərbaycan dövləti yaratmırdı, onların hər biri başqa-başqa dövlətlərə sığınırdı.

Fərəc Quliyev: "Şeyx həzrətləri AXC hakimiyyətini nəzərdə tutmur"

Bu gün ölkəmizdə ağsaqqala, müdrik insanlara böyük ehtiyac var. Azərbaycan xalqı həmişə öz ağsaqqalına hörmət edib və edəcək".

Fazil Mustafası: "Ölkəmizin üç hissəyə bölünmə təhlükəsi müəyyən mənada var idi"

QMI rəhbəri konkret hansı dövrü nəzərdə tutduğunu deməyə də, heç şübhəsiz ki, daha çox AXC hakimiyyəti zamanına istinad edir. Şeyxin "Gəncə mən-

nimdir" deyən şəxs kimi Sürət Hüseynovu, "Lənkəran mənimdi" deyən şəxs kimi isə, "Talış Muğan Respublikası"nın elan edən Ələkrəm Hümətovu nəzərə alaraq düşünmək olar.

Bes "Bakı mənimidir" dedikdə, şeyx kimləri nəzərdə tutur? AXC-nin İdarə Heyətinin sədri olmuş, Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyasının sədri, deputat **Fərəc Quliyev** şeyxin hansı dövrü nəzərdə tutduğunu deməkdə çətinlik çəkdiyini söylədi: "İstənilən halda ölkəmiz təhlükəli bir dövr keçib. Müstəqil dövlət qurmaq rahat məsələ deyildi. İllərlə aparılan mübarizənin sonluğunda bu dövlət quruldu. O dönmə ağır dövr idi. Hesab edirəm ki, bu məsələnin Xalq Cəbhəsinə aidiyyəti yox

idi. Çünki Xalq Cəbhəsi elə bir qurum idi ki, bütün bölgələrdə hər kəs bir ideologiya ətrafında birləşmişdi. Yerli bəzi salan insanlar yox idi. Könüllü batalyonlar müxtəlif istiqamətlərdən təşkil olunur, müxtəlif istiqamətlərdə də döyüşürdü. O dövrdə milli birlik çox yüksək səviyyədə idi. 1989-cu ildə Azərbaycanın "ilin xalqı" elan olunması da boşuna deyildi. O dövrdə, sadəcə, Bakıda "Qardaşlıq" Cəmiyyəti var idi. Bu cəmiyyət tərəfindən o dövrdə qərbi azərbaycanlıların, naxçıvanlıların bazarlarda sıxışdırılması, onlara basqınların edilməsi kimi hallar var idi. Ola bilər ki, şeyx o hadisələri nəzərdə tutsun. Amma AXC hakimiyyəti tərəfindən bölgə bölücülüğü yox idi. İnsanlar

bir-birinin harada doğulduğunu belə bilmirdi. Bu gün də ən çox hörmət etdiyim Sabit Bağırov, Nəcəf Nəcəfov kimi şəxslərin haralı olduğunu bilmirəm. Mən Əli Məsimlinin çox yaxın zamanlarda Şəkiden olduğunu bilməmişəm. İnsanlar "Qara Tofiq" kimi şəxsləri olduqları yerlərə görə yox, apardıqları mübarizəyə görə tanıyırdılar. Bütün bunlara görə hesab edirəm ki, şeyx həzrətləri AXC hakimiyyətini nəzərdə tutmur".

Elçibəy hakimiyyətində təmsil olunmuş Böyük Quruluş Partiyasının sədri, deputat Fazil Mustafası həmin dövrdə Bakıda müxtəlif şəxslər tərəfindən bandalar yaradıldığını bildirdi: "Rufət Ağayev və digərləri tərəfindən bandalar yaradılırdı. Bakılı Cəmiyyəti, "Bakı Qardaşlar Cəmiyyəti" kimi adlarla fəaliyyət göstərirdilər. Bu baxımdan, şeyx ola bilər bunları nəzərdə tutsun. Haqq da vermək olar. Çünki həqiqətən elə problemlər Azərbaycanda yaşanıb. İndi bu tezislər demək olar gündəmdən çıxıb. Bu da müsbət haldır. Çünki hər kəs anlayır ki, azərbaycanlı olmaq lazımdır. Hansısa bir bölgənin qabardılması ümumi işimizin yalnız ziyanına ola bilər. O dövrdə ölkəmizin, əlbəttə, üç hissəyə bölünmə kimi təhlükəsi müəyyən mənada var idi. Dövlət tam möhkəmlənmədiyinə görə təhlükə olaraq qalırdı. Dövlət möhkəmlənəndə bu cür fikirlər dərinə işləmir".

□ **Cavansիր ABBASLI**

Fevralın 15-də xarici ölkələrin Azərbaycanda akkreditə olunmuş diplomatik nümayəndələrinin və beynəlxalq təşkilatların rəhbərlərinin Cəbrayıl rayonunun işğaldan azad edilmiş Cocuq Mərcanlı kəndinə səfəri təşkil edilib. ABŞ səfiri Robert Sekutanın Cocuq Mərcanlıya gedən səfirlər arasında olmaması diqqətdən yayınmayıb.

ATƏT-in Minsk Qrupunun üç həmsədrindən yalnız birinin səfirinin erməni işğalından azad olunmuş Cocuq Mərcanlıya getməməsinin Azərbaycan hökumətini incik saldığı dərhal özünü göstərib. Belə ki, Robert Sekutanın Cocuq Mərcanlıya gəlmədiyi barədə ictimaiyyətə ilk məlumatı da məhz hökumət üzvü Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, baş nazirin müavini Əli Həsənov media vasitəsilə ele Cocuq Mərcanlıdan çatdırdı. Özü də narazı bir formada.

Əli Həsənov deyib ki, ABŞ-in Bakıdakı səfiri Qarabağda azad olunan kəndə getməkdən imtina edib. Ə.Həsənov qeyd edib ki, bütün səfirlər buradadır, yalnız 5-6 səfir gələ bilməyib: "Onların bəziləri üzürlü səbəbdən burada deyillər. ABŞ səfiri, bir də Qızıl Xaç Komitəsinin Bakıdakı nümayəndəliyinin rəhbəri gəlməyib. Təəssüf edirik ki, onlar burada deyillər. ABŞ səfiri ölkədədir, Qızıl Xaç Komitəsi isə belə izah edib ki, guya nizamnaməsinə görə onlar belə tədbirlərdə iştirak edə bilmirlər. Belə nizamnaməyə inanmıram. Halbuki onlar cəbhə bölgəsinə getmələri üçün dəfələrlə bizə müraciət edir. Biz bəzən icazə veririk, bəzən isə yox. Amma onlar həmişə cəbhə xəttində olmaq istəyirlər. Cənab prezidentin məqsədi bu idi ki, xarici ölkələrin səfirləri, beynəlxalq təşkilatlar - Avropa Şurası, Avropa İttifaqı və ATƏT nümayəndələri ermənilərin 4 ay işğaldan olan bir yaşayış məntəqəsini nə hala saldıqlarını öz gözləri ilə görsünlər. Bunu ATƏT-in faktaraşdırıcı missiyası da təsdiqləyib. Amma bir var kağız üzərində olsun, bir də var gözləri ilə görsünlər".

ABŞ səfirinin Cocuq Mərcanlıya getməməsinin sirri

Azərbaycan hökuməti narazı qalır; siyasi ekspert Robert Sekutaya nəyi təklif etdi?

Bu açıqlama yayıldıqdan sonra ABŞ-in Azərbaycanda səfirliyi səfir Robert Sekutanın Cocuq Mərcanlıya getməməsi məsələsinə münasibət bildirib. Səfirlikdən bildirilib ki, Amerika Birləşmiş Ştatlarının səfirliyi yardımlar və yenidənqurma sahəsində ən yüksək səviyyəli təmsilçisini-USAID təşkilatının Azərbaycanda direktoru Mikaela Meredisi Cocuq Mərcanlıya göndərib: "M.Meredis Azərbaycanda qeydiyyatdan keçmiş diplomatik missiya rəhbərlərinin erməni işğalından

azad olunmuş Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndinə ziyarəti çərçivəsində oraya göndərilib. Xanım Meredis oraya vəziyyətlə tanış olmaq, vəziyyəti qiymətləndirmək və bizim gələcəkdə nə kimi yardım edə biləcəyimizi müəyyənləşdirmək üçün gedib. 1992-ci ildən bəri Birləşmiş Ştatlar Azərbaycana 1,3 milyard dollar məbləğində yardım edib. Biz daha güclü, sabit, firavan və demokratik Azərbaycanın inkişafı üçün Azərbaycan hökuməti ilə işimizi davam edəcəyik".

Bəs səfir Sekutanın Cocuq Mərcanlıya nədən getmədiyi barədə səfirliyin açıqlamasını tutarlı argument saymaq olar? Səfirin məlum səfərdə təmsil olunmamasının arxasındakı sirr nə ola bilər?

Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Amerika səfiri Robert Sekuta iki səhvə yol verdi. Birinci səhv onun Cocuq Mərcanlıya getməkdən imtina etməsi idi: "Getseydi, atalar deməmişkən, üzünün qaşını düşməyəcəkdi. Fransa da ermənipə-

rast dövlətdir, orada güclü erməni lobbisi var, prezidentləri Fransua Olland hələ deyir ki, "Dağlıq Qarabağ öz müqəddəratını həll etməlidir". Buna baxmayaraq, Fransanın Azərbaycanı səfiri Cocuq Mərcanlıya getməkdən imtina etməyib.

Sekutanın ikinci səhvi isə ondan ibarətdir ki, sən demə, səfir özünün əvəzinə amerikalı diplomatlardan birini Cocuq Mərcanlıya yollayıb. Səhv ondadır ki, gərək səfirlik bu haqda dərhal açıqlama verərdi. Gərək gözləməyədilər ki, Azərbaycan rəsmiləri "Amerika səfiri Cocuq Mərcanlıya getməyib" desinlər. Başqa səfirlər də yox idi, ancaq onları səfirliyin müşavirləri əvəz edirdilər. Amerika səfirliyi mət-

dülər ki, erməni separatçıları Cocuq Mərcanlı timsalında Azərbaycanı necə dağıdıblar, ərazidə salamat heç nə qoymayıblar. Digər iki həmsədr ölkənin-Rusiya və Fransanın Azərbaycanı səfirləri Cocuq Mərcanlıda olublar. Ancaq hər iki səfirin Cocuq Mərcanlıda jurnalistlərimizə verdikləri açıqlamalar heç nə ifadə etmir. Məsələn, Rusiyanın Azərbaycanda səfiri Vladimir Doroxinin Cocuq Mərcanlıda verdiyi açıqlamaya diqqət yetirin "Bu, təbii ki, bir daha o mesajı verir ki, biz munaqişənin həlli ilə daha ciddi məşğul olmalıyıq". Sekuta da ən azından Minsk Qrupunun həmsədri olan ölkənin səfiri kimi Cocuq Mərcanlıya getməli idi".

Ekspert səfirin Cocuq Mərcanlıya getməməsinin erməni lobbisi ilə əlaqəsi olduğunu düşünür. Onun fikrincə, səbəb başqadır: "Onda gərək Fransa səfiri de Cocuq Mərcanlıya getməzdi. Görünür, Robert Sekuta Cocuq Mərcanlıya getməməklə ölkəsində hələ Ağ Ev administrasiyasının və Dövlət Departamentinin formalaşması prosesində olduğunu nəzərə alıb. Çünki Tramp bir çox ölkədə səfirləri dəyişir. Sekutanın adı bu siyahıda yoxdur. Buna baxmayaraq, Sekuta Vaşinqtonda həttə ən kiçik narahatlıq yaradan addım atmaq istəmir. Sekuta özü deyib ki, Azərbaycanda fəaliyyətindən sonra yaşına görə təqaüdə çıxacaq. Ona görə o yaşının bu vaxtında geri çağırılmaq istəmir. Sekuta nəse etməkdənsə, fəaliyyətini sakit davam etdirmək istəyir. Bunu onun erməni lobbisindən deyil, Dövlət Departamentindəki məmurlardan ehtiyatlanması kimi anlamaq lazımdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA**

AXC-nin ilk İdarə Heyətində "kəndçi"- "şəhərli" rəqabəti

Nemət Pənahlı: "Ayaz Mütəllibov dövründə bu məsələlər..."

Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin ilk İdarə Heyətində və 1992-93-cü illərdə AXC hakimiyyəti dövründə "kəndçi"- "şəhərli" problemlərinin olması barədə müzakirələr hər zaman olub. Politoloq Zərdüşt Əlizadənin son olay yaradan məlum müsahibəsindən sonra bu məsələ bir daha gündəmə gəlib.

Xüsusilə sosial şəbəkələrdə bu barədə statuslara daha çox rast gəlinir. Belə iddialar var ki, AXC-nin 15 nəfərlik ilk idarə heyətində Bakıda doğulan, burada təhsil alan, əslən paytaxtdan olan şəxslərə daha çox üstünlük verilib. Hətta bununla bağlı narazılıqların olduğu da qeyd olunur. Sonradan belə qalmaqların bir illik Əbülfəz Elçibəy hakimiyyəti dövründə yenidən təkrarlandığı, yüksək vəzifələrdə təmsil olunanların daha çox "kəndli"

olmasına üstünlük verildiyi bildirilir. Hətta AXC hakimiyyəti dövründə bununla bağlı ikitərəfliyin yarandığı, bir tərəfin "kəndçi", "şəhərli" söhbətlərinin əleyhinə çıxdığı, digər tərəfin isə bu nüansın nəzərə alınmasında ısrarlı olduğu deyilir.

AXC-nin İdarə Heyətinin ilk üzvlərindən olan, Elçibəy hakimiyyəti dövründə Azərbaycanın Rusiyada səfiri işləmiş politoloq Hikmət Hacızadə səsələnən iddialara sət ca-

vab verdi: "İdarə heyətində kəndli də, şəhərli də, kökü bakılı olan da var idi. Mənim atam-anam şəkildir, özüm isə Bakıda doğulmuşam. Deyilən fikirlər boş söhbətlərdir. Popu-

listlər, realçılar, gerçəkçilər, liberallar, radikallar söhbəti gəldirdi. Heç vaxt kəndçi-şəhərli söhbəti getməyib, Xalq Cəbhəsinin nə İdarə Heyətində, nə də fraksiyalarında o bölücülü-yü görə bilməzdiniz. Vəzifələrdə də bu amil nəzərə alınmırdı. İstedadlı, savadlı şəxs var idisə, qabağa gedirdi. İstənilən siyahını açın, istənilən qurumun tərkibinə baxın, orada nəse tapsanız, gəlin bu barədə istədiyinizi yazın. Səsələnən fikirlərin hamısı yalandır. Kənddə doğulanların vəzifələrdə təmsil olunmalarına üstünlüyün verildiyi barədə deyilən fikirlər də tam yalandır. Mətbuat o siyahılara baxsın. Onda görə bilərsiniz ki, nə qədər nazir rayondandır, hansı şəhərdən. Yaxşı ki, rayon, yerlibazlıq söhbətini qaldırmırlar. O zamanlar və ondan sonrakı dövrdə guya naxçıvanlıların irəli getdiyi deyildirdi. Göstərsinlər görək, Elçibəy hakimiyyətinə hansı naxçıvanlı qabağa keçib, yaxud naxçıvanlılar daha çox hakimiyyətdə təmsil olunublar. Boş-boş danışıqlar. Qəlblərində nə çirk varsa, onu da tökürlər. Bunu da hamıya

şamil edirlər. Buna qəti şəkildə etiraz edirik. Heç kəs boş-boş danışmasın. Tarixdə hamısı yazılıb".

Milli-azadlıq hərəkatının öncüllərindən olan, AXC İdarə Heyətinin ilk üzvlərindən olan Milli Dövlətçilik Partiyasının sədri Nemət Pənahlı ötən əsrin 70-ci illərindən etibarən bu söhbətin ortaya atıldığını qeyd etdi: "O vaxtlar kənddən gələnlərə "çuşka" deyirdilər. Bakılıları ayrı səbəblərlə fərqləndirirdilər. Bunlar KQB-nin oyunları idi, milləti qarşı-qarşıya qoymaq istəyirdilər. Hər cür fitnəkarlığa əl atılıb. Sonralar Qərbi Azərbaycandan gələnlərə burada kompaniyalar təşkil olundu. Sovet imperiyası ele fitnəkarlıq olmadı ki, ona əl atmasın. Ayaz Mütəllibov dövründə bu məsələlər daha çox qabardıldı. "Bakılı" və bu tip formada cəmiyyətlər yaradıldı. Bunları cəmiyyəti parçalamaq üçün edirdilər. Milli-azadlıq hərəkatını boğmaq üçün belə cəhdlər edildi. Bunları heç bir nəticəsi olmadı, sonunda Azərbaycan müstəqil oldu".

□ **Cavansir ABBASLI**

Portfelsiz nazir

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Ölkəmizdə ziyalılara dərin hörmət Ziya Məmmədovun işdən çıxarılmasında da özünü göstərdi. Əslində Ziya müəllimi heç kim işdən çıxartmayıbdır, nazirlik ləğv edilib başqa idarəyə yapışdırılıbdır. Siz onun nazirlikdən çıxarılması haqda əmr görmüsünüz? Mən də görməmişəm. İstəsə yenə özünü nazir kimi təqdim edə bilər, lap o bəzi ölkələrdəki "portfelsiz nazirlər" fəson. O nazirlərin də konkret rəhbərlik elədiyi nazirlik-zad olmur, ancaq kabinet üzvü kimi baş nazirin müəyyən əmr və göstərişlərini yerinə yetirirlər. Düzdür, bizim Ziya müəllim portfelsiz nazir işləmək üçün gərək öncə baş nazirin özünü tapsın, bu işə müşkül məsələdir. Hər halda, ziyalılara hörməti yüksək qiymətləndiririk.

Halbuki misal üçün, Eldar Mahmudovun timsalında islahat başqa yolla aparılmışdı. Orda qabaqca Eldar müəllimi işdən atdılar, daha sonra nazirlik ləğv edilib iki yerə parçalandı. Görünür, MTN-i birləşdirməyə heç bir uyğun yer tapılmamışdı. Hərçənd bunun özü də mütərəqqi addımdır: bir nazirliyi iki yerə parçalayırsan, o yanda da iki nazirliyi bir yerə qatırıq və say dəyişir.

Ancaq bir məsələ də var ki, rabitə sistemini hara bölürsən böl, yapışdırırsan yapışdır, işin mahiyyətində irəliyə doğru cupbulu artım da yoxdur. İki nəfər yoldaş tanıyıram, 20 ildir asfalt yolun böyründə bir kanalizasiya lyukunun qapağını açıb rəngli naqilçiklərdən "saç" hörürlər. Bu proses heç dəyişmir, dünən gördüm, yenə oturub kamali-ədəblə rabitəməzin tellərini hörüdürlər. Kosmosa rabitə peyki də fırlatdıq, ancaq yenə naqil çözüürük.

Hələ o inkişaf eləmiş hissədir, yanvarda başıma gələn yazım, gülün. Çünki belə karikatür rabitə sistemi bəlkə Afrikada yoxdur. "Bakinternet" adlı bərhad şəbəkə uzun müddət bezdirəndən sonra keçən ilin noyabrında başqa provayder seçdim. Dekabrın pulunu da öncədən ödəmişdim, ürəyimdə "it aparın" olsun fikirləşdim. İki ay keçdi, yanvar gəldi, bir də görürəm telefon qovşağından zəng ediblər: "İnternetə görə "Bakinternet"ə filan manat borcunuz var, ödəyin". Əsəbdən gözümlə kəlləmə çıxdı. Sən demə, bu əcaib xidməti dayandırmaq üçün mütləq gərək telefon qovşağına gedib ərizə yazasan. Mən getmədiyim üçün yanvarın ilk on günü üçün borc hesablayıblar. İşiq, qaz və sairə xidmətlərin pulunu ödəməsən xətti bağlayırlar. Bunlar işə rabitə xidmətini adam özü idarəyə gəlmədən bağlaya bilmir. İnternet xidmətini məsafədən, elektron formada, internet üzərindən dayandıra bilməyən rabitəyə yəqin "mağara elektronikasi" demək lazımdır.

Ümid edək, nəqliyyat və yüksək texnologiya ilə birləşəndən sonra rabitəməzin belə xırda problemləri olmayacaqdır. Əslində bunu indi də çox qısa zamanda həll etmək mümkündür: rabitə işçiləri arasında beynəlxalq idman turniri qayımaqla. Sınanmış üsuldur, biz idman oyunları və ASAN-xidmət sektoru ilə dünyaya səs salmışıq, neçə dəne problem dibindən həll edilə bilər. Məsələn, Avropa oyunları keçirdik, gürcülər Avropaya vizasıq gedib hüquq əldə etdilər. (Bir az səhv nişan aldıq görünür, ancaq eybi yox, əsas hədəfə atmaqdır). Kənd təsərrüfatı oyunları keçirdik, şəkər qamışı istehsalı artdı. İslam oyunları keçirəndən sonra da, inşallah, İŞİD məğlub olacaq. Dünyada hər problemin həll yolu vardır, gəlib bizdən öyrənsələr bu qədər gərginlik yaranmaz.

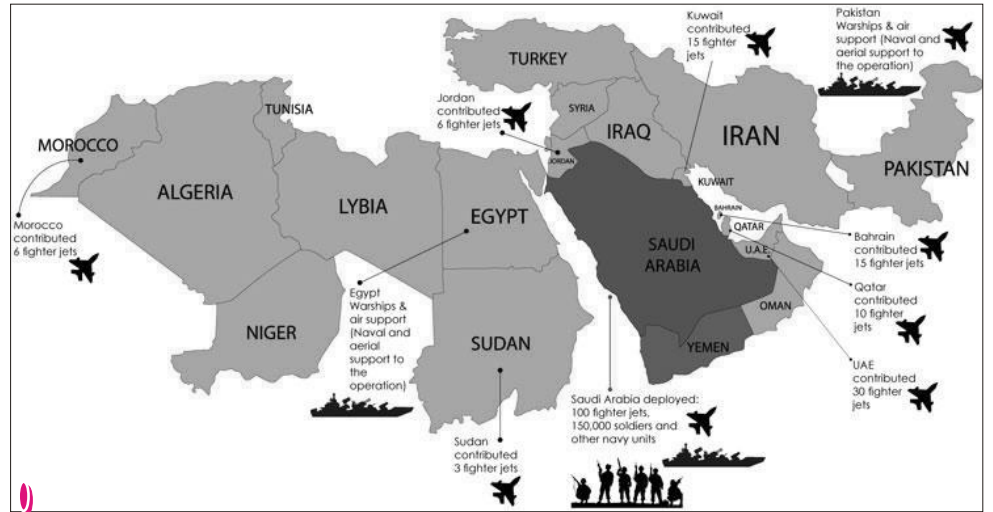
Kənd demişkən, 2015-ci il bizdə dövlət səviyyəsində "Kənd təsərrüfatı ili" elan olunmuşdu, yəqin yadınıza gəlir. Bəs bunun kənd təsərrüfatımıza hansısa xeyri oldumu? Əlbəttə! Çox fantastik uğurlar var. Misal üçün, keçən həftə mən məhəllədəki köşkdən kartof alırdım, satıcı yoldaş düz 4 müxtəlif kisədə kartof nümunələrini mənə təqdim etdi: "Bu İranındır, bu Rasiyadan gəlib, bu Gürcüstan, bu da Pakistandır".

Ləzzət elədi. Bəh-bəh... Əgər Pakistandan pak kartoflar gəlirsə, buna niyə sevinməyək? Özü də halal kartofdur, islam respublikasından gəlir.

Rəsmi Vaşinqton bir sıra ərəb ölkələri ilə İrana qarşı hərbi alyansın yaradılmasını müzakirə edir. Bu barədə "The Wall Street Journal" qəzeti xəbər verib. Alyansa Səudiyyə Ərəbistanı, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Misir və İordaniya qatıla bilər. Gələcəkdə alyansa digər ərəb ölkələrinin də qoşulması nəzərdə tutulub.

NATO-da olduğu kimi, alyansın hər hansı üzvünə hücum olarsa, buna təşkilatın bütün üzvlərinə yönəlmiş hücum kimi baxılacaq. Məlumatla görə, hazırda alyansın iş prinsipinin detalları hazırlanma mərhələsindədir.

Müşahidələr və proseslər göstərir ki, ABŞ-ın yeni administrasiyası Barak Obama dövründə İrana bağlı Vaşinqtonun yumşalmış siyasətini arxivə göndərməkdə ısrarlıdır. İrana qarşı sərt siyasətin yekun olaraq hərbi əməliyyatlara əl atılacağı, yaxud İran daxilində demokratikləşmə dalgası adı altında proseslərin başladılacağı da ehtimal olunur. Bir sıra müşahidəçilər hesab edir ki, Yaxın Şərqdəki münaqişə ocaqları, müharibələr artıq "köhnəmiş" sayılır və dünyaya "yeni qan" lazımdır. Bu mənada "donor" rolunu oynaya biləcək ölkə kimi İran dərhal göz önünə gəlir. Müxtəlif manevrlərlə zaman qazanan Tehranın nüvə enerjisi iddiasından geri çəkilməməsi, ölkə daxilində azadlıqları təmin etməməsi, millətlər həbsxanasına çevrilməsi barədə reallıqlar da qonşu müsəlman ölkəsində qarşı hərəkətlərə rəvac verə bilər. Hesab olunur ki, dünyanın yenidən şekilləndirilməsi projesində İranın adı ön sırada gəlir. Xüsusilə də Suriya və İraqdakı antiterror əməliyyatlarında ortaya çıxan İran maneəsi Qərbi koalisiyasını tədbirlər görməyə vadar edir. İran sərhədləri boyunca NATO və ABŞ hərbi bazalarının mövcudluğu, İraqda da hərbi baza qurulmasına start verilməsi şübhəsiz ki, bu planın tərkib hissəsidir. İranın İsraili yer üzündən silməklə bağlı hədələri də Təl-Əvivin müttəfiqi olan Qərbi hərəkətə keçməyə sövq edir. Ancaq bu da var ki, İrana qarşı hər hansı hərbi əməliyyat Azərbaycan və azərbaycanlılar üçün böyük fəlakətlərə səbəb ola bilər. Elə bunu nəzərə alan Azərbaycan rəhbərliyi illər boyu Qərbin anti-İran layihələrində nəinki yer almayıb, üstəlik, qonşu ölkəyə qarşı Azərbaycan ərazisindən istifadə olunmasına imkan verməyib. İrana qarşı hərbi əməliyyat cənubdakı milyonlarla Azərbaycan türkünün həyatına təhlükə olmaqla bərabər, həm də Azərbaycan dövlətinin humanitar fəlakətlə üz-üzə qalması demək olardı. Trampın müsəl-

Iran ətrafında qorxunc plan-Azərbaycan təhlükədə

ABŞ ərəb ölkələri ilə anti-İran koalisiyası yaradır; **politoloq:** "Əgər nüvə anlaşmasının üstündən xətt çəkilsə, vəziyyət yenidən Azərbaycanın və bölgənin əleyhinə dəyişəcək"

man dünyasına qarşı qəzəbli olduğu şəraitdə bölgədə nələrin baş verəcəyini təxmin etmək çətinidir.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri, politoloq Elxan Şahinoğlu də bu fikirdədir ki, ABŞ prezidenti Donald Tramp vaxtilə Barak Obama administrasiyasının İranın nüvə çalışmaları ilə bağlı imzaladığı sazişdən çıxarsa, bu, dünyada və Avrasiya bölgəsində növbəti qorxunc durum yaradacaq: "Çünki ABŞ sazişdən imtina edərsə, Tehran yenidən nüvə çalışmalarına başlaya bilər ki, bu da bölgədə 5-6 il əvvəl olduğu kimi yenidən müharibə havası yaradacaq. İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu ölkəsinin maraqlarından çıxış edərək İrana qarşı sanksiyaların yenidən sərtləşdirilməsini istəyir, o, Tehranın vədlərinə inanmır və İranın gələcəkdə nüvə silahına yiyələ-nəcəyini proqnozlaşdırır".

E.Şahinoğlu xatırladı ki, Tramp İsrailə sıx ittifaqı bərpa etmək istəyir: "Barak Obamanın dövründə İsrail hakimiyyətinə münasibət tənqidi idi, Ağ Ev sahibi Netanyahu Vaşinqtonda görmək istəmir. Tramp isə əksinə, İsrailə münasibətləri yenidən üst səviyyəyə qaldırmaq istəyir, hətta səfirliyi Təl-Əvivdə Qüdsə köçürmək niyyətindədir ki, bu da dünyada narahatlıq doğurur. Rusiya prezidenti Vladimir Putin Trampı yaxınlaşmaq istəyir. Ağ Evin yeni sahibi də beynəlxalq terrorçulara qarşı mübarizədə Kreml sahibi ilə əməkdaşlıq edəcəyini bildirib. Ancaq Tramp İrana nüvə anlaşmasının üstündən xətt çəkərsə, bu, Moskvanın da ciddi

narahatlığına səbəb olacaq. Trampın nüvə anlaşmasının üstündən xətt çəkəməsi Tehranı həqiqətən nüvə silahı əldə etməyə həvəsləndirəcək. İranın tanınmış siyasətçisi və dövlət adamı Əli Əkbər Rəfsancani vəfat etdikdən sonra İrandə mühafizəkarların mövqeyi güclənib. Ona görə də İran mühafizəkarları Trampın sazişdən çıxmasına sərt reaksiya verə bilərlər. Bu işə bölgə ölkələrindən heç birinin, o cümlədən Rusiyanın da maraqlarına cavab vermir. Digər tərəfdən, İrana qarşı raket zərbələri yenidən gündəmə gələcək ki, bu beynəlxalq gündəmi yenidən məşğul edəcək. Halbuki gündəm onsuz da ağırdır, İraq, Suriya və Liviya kimi ölkələrdə müharibələr gedir və beynəlxalq aləm hələ heç bu məsələləri həll edə bilmir, bunların üstünə İrana qarşıdurma mövzusu da gəlsə vəziyyət daha da ağırlaşacaq".

Politoloq şübhə etmir ki, Tramp İrana münasibətləri gərginləşdirmək xəttini götürərsə, bu Azərbaycana da təhlükələr yaradacaq: "Nüvə məsələsi ilə bağlı Amerika ilə İran arasında münasibətlər gərgin olanda Tehrandan Azərbaycana ciddi təhdidlər olurdu. Tehranda bəziləri deyirdi və yazırdı ki, guya Amerika və İsrail İrana qarşı hücumlarda Azərbaycan ərazisindən istifadə edəcək, hətta Amerikanın və İsrailin hərbi təyyarələrinin artıq Azərbaycandakı bazalarda yerləşdirilməsinə dair yalan xəbərlər yayılırdı. Halbuki İrana qarşı hava zərbələri Azərbaycanın maraqlarına cavab vermirdi, indi də vermir. Dəfələrlə Azərbaycan rəsmi-

ləri iranlı həmkarlarını sakitləşdirməyə çalışsalar da, Tehran Bakının vədlərinə inanmırdı. Aydın idi ki, Amerika və İsrail həqiqətən İrana zərbələr endirərsə, Azərbaycan ciddi humanitar böhranla üz-üzə qala bilərdi, çünki on minlərlə İran vətəndaşı Arazın bu tayına keçəcəkdə. Mümkün müharibənin Azərbaycana keçəcəyi ehtimalı da az deyildi. Hazırda nüvə məsələsi gündəmdə deyil, Azərbaycanla İran arasında ortaqlayihələr reallaşır, müəssisələr tikilir. Müharibə təhlükəsinin artması Azərbaycanın marağında olduğu bütün bu layihələri də yarımqı qoyacaq. Ancaq əgər Tramp nüvə anlaşmasının üstündən xətt çəkərsə, vəziyyət yenidən Azərbaycanın və bölgənin əleyhinə dəyişəcək. Ona görə də Bakıdan da Vaşinqtona siqnallar göndərilməlidir ki, İrana qarşı artan gərginliyin Cənubi Qafqazda mənfi təsirləri olacaq, Vaşinqtonun marağında olduğu regional enerji layihələrinə təhlükə yaranacaq".

Düzdür, İran bir sıra hallarda Azərbaycanın əleyhinə olan layihələrdə iştirak edir. Tehranın işğalçı Ermənistanı himayə etməsi, Azərbaycanın işğal altındakı ərazilərdə həyata keçirilən qanunsuz layihələrdə rol alması, müsəlman təəssübkeşliyini bir kənara qoyub Qarabağdakı məscidlərdə donuz fermaları saxlayan ermənilər üçün nəfəslik rolunu oynaması faktıdır. Ancaq bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan öz prinsiplərinə sadiq qalaraq qonşu ölkəyə qarşı hərbi əməliyyatlarda yer almaq niyyətində deyil.

□ **Eişad PAŞASOY**

Fevralın 16-da dünyanın iki nəhəng dövlətinin ordu generallarının Azərbaycan paytaxtında bir araya gəlməsi günün əsas hadisələrindən biri oldu.

ABŞ-ın Baş Qərargah Rəisləri Komitəsinin sədri, general Cozef Danford və Rusiya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi, ordu generalı Valeriy Gerasimovun görüşü 2014-cü ildən sonra Rusiya ilə ABŞ arasında baş tutan ən yüksək səviyyəli hərbi danışıqlardır və aylardır təriflər belə bir görüşün reallaşması üçün müzakirələr aparılmış.

Rusiya Baş Qərargahı: "ABŞ-Rusiya əlaqələrinin hazırkı durumu müzakirə edilib"

ABŞ Baş Qərargahları mətbuat xidmətinin yaydığı ilk məlumatda deyirdi ki, görüşdə müxtəlif məsələlər, o cümlədən ABŞ və Rusiya arasında hərbi əlaqələrin hazırkı səviyyəsi müzakirə olunacaq. Digər mənbələr isə tərəflərin Suriyadakı hərbi əməliyyatları, İŞİD-ə qarşı birgə mübarizəni və Ukraynadakı situasiyanı, habelə son vaxtlar artan nüvə təhdidlərini və digər məsələləri müzakirə edəcəkləri xəbərini yayıb. ABŞ Baş Qərargahları mətbuat xidmətinin yaydığı ilk məlumatda deyirdi ki, görüşdə müxtəlif məsələlər, o cümlədən ABŞ və Rusiya arasında hərbi əlaqələrin hazırkı səviyyəsi müzakirə olunacaq. Bakı zirvəsində ABŞ-Rusiya münasibətləri ilə bağlı müzakirələrin aparıldığı da şübhə doğurmur. Bunu hələ görüşdən qabaq Moskvadan verilən açıqlama da təsdiqləyir.

Rusiyanın müdafiə naziri Sergey Şoyqu deyib ki, Müdafiə Nazirliyi Pentaqon rəhbəri, "quduz köpək" ləqəbli məşhur dəniz piyadaları generalı Ceyms Mattis "Birləşmiş Ştatlar Rusiya ilə güc mövqeyindən dialoq aparmaq niyyətindədir" bəyanatı ilə bağlı Amerika tərəfindən izahat gözləyir. ABŞ və Rusiyanın baş qərargah rəisləri görüş zamanı böyük ehtimalla Suriyada İŞİD-ə qarşı birgə əməkdaşlıq məsələlərini, gələcəkdə hər hansı xoşagəlməz hadisələrin qarşısının alınması məqsədilə əməkdaşlığın bütün detallarını müzakirə edəcəklər. Bunu "Trend"ə ABŞ dövlət katibinin Avropa və Avrasiya məsələləri üzrə keçmiş köməkçisi, ABŞ-ın Azərbaycanı keçmiş səfiri Metyu Brayza deyib. Onun sözlərinə görə, Bakı Moskva və Vaşinqtonun rəsmi nümayəndələrinin görüşü üçün əlverişli məkandır: "Azərbaycan NATO-nun da üzvü deyil, lakin həm Rusiya ilə, həm də ABŞ ilə yaxşı əlaqələri var".

Qəzet çapa gedərkən Rusiya Baş Qərargahına istinadən "İntefaks" qısa xəbər yayıb. Bildirilib ki, generalların görüşündə ikitərəfli əlaqələrin indiki vəziyyəti müzakirə edilib, fikir mübadiləsi olunub. O cümlədən regional təhlükəsizlik, Avropa, Yaxın Şərq və Şimali Afrikadakı vəziyyətə dair müzakirələr aparılıb. Söhbət zamanı hərbi fəaliyyətin təhlükəsizliyinin artırılması ilə bağlı birgə işin, gərginlik və insident risklərinin azaldılması istiqamətləri müəyyən edilib. Habelə təmasların davamı barədə razılıq əldə olunub.

Prezidentlə görüş
Generalın günün ikinci yarısında baş tutan ikitərəfli görüşü

Azərbaycan dünyanın nəbzini müəyyən edir - iki supergüc generalınının Bakı görüşü

ABŞ-ın Baş Qərargah Rəisləri Komitəsinin rəhbəri Cozef Danford və Rusiya Baş Qərargah rəisi Valeriy Gerasimovun Suriyadakı hərbi əməliyyatları, İŞİD-ə qarşı birgə mübarizəni və digər mühüm məsələləri müzakirə etdikləri bildirilir; ekspertlər ölkəmizin diplomatik uğurunun davamlı olacağını deyir

qədr Azərbaycanın siyasi və hərbi rəhbərliyi ilə bir araya gəlib.

Azərbaycan prezidentinin mətbuat xidmətinin yaydığı məlumatlara görə, prezident İlham Əliyev ABŞ-ın Baş Qərargahları rəisinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib. C. Danford Azərbaycanın beynəlxalq sülhməramlı əməliyyatlarda iştirakını yüksək qiymətləndirib, ölkəmizin Əfqanıstana yük daşımalarına önəmli töhfə verdiyinə görə təşəkkürünü bildirib. Günün ikinci yarısında Azərbaycanın müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov da həm amerikalı, həm də rusiyalı generalarla görüşüb. Hər iki görüşdə generallar ikitərəfli görüşün Bakıda təşkil edilməsi və yüksək qonaqpərvərliyə görə Azərbaycan dövlətinin rəhbərliyinə minnətdarlığını bildiriblər.

ABŞ və Rusiyanın ordu rəhbərliyinin görüşü üçün niyə məhz Bakı seçməsi az qala müzakirə mövzuları qədər bir çox dairələri maraqlandırdı və geniş diskussiyalara səbəb olub. Məlumatlara görə, görüşün konkret harada keçirilməsi ilə bağlı ortaq anlaşma yox imiş. Nəhayət, ABŞ və Rusiya generaliteti belə mühüm və tarixi görüş üçün ortaq ünvan olaraq, Azərbaycanın - Bakının üzərində dayanıb.

Qeyd edək ki, bu, C. Danford və V. Gerasimov arasında ilk görüş idi. Bundan əvvəl onlar bir dəfə telefonla danışıbmışdılar.

Bəzi ehtimallara görə, bu, Azərbaycanın hazırda boranlı durumun hökm sürdüyü və ABŞ-la Rusiya maraqlarının toqquşduğu mürəkkəb Yaxın Şərq bölgəsinə, Suriyaya ən yaxın ölkə olması ilə əlaqədardır. Lakin ona qalsa, indilikdə həm Rusiya, həm də ABŞ-la normal münasibətlərdə olan NATO üzvü Türkiyə regiona daha yaxındır. ABŞ-ın Ərəbistan yarımadasında müttəfiqləri də böyük məmnuniyyətlə bu görüşü təşkil edirdi.

Görüş üçün niyə məhz Azərbaycan paytaxtının seçil-

məsinin səbəbindən bəhs edən "Nyu York Times" qəzetinin məlumatına görə, görüş yerinin seçimi heç də asan olmayıb. Qəzet ABŞ hərbi rəsmilərinə istinadən yazır ki, Rusiya tərəfi C. Danfordun Rusiyanın paytaxtı Moskvaya, yaxud Belarusa gəlməsini təklif edib. Pentaqon isə görüşün Qərbi Avropada keçirilməsinə üstünlük verib. Lakin Avropa İttifaqının V. Gerasimov barəsində Avropaya səfəri qadağan edən sanksiyası olduğundan bu mümkün olmayıb. Nəticədə, son olaraq görüş üçün Bakı neytral məkan kimi seçilib. (APA)

Rusiya Müdafiə Nazirliyindəki mənbə isə "Vedemosti"yə bildirib ki, danışıqlarda "əvvəlcədən razılaşdırılmış məsələlər-Rusiya və ABŞ arasında hərbi sahədə əlaqələrin cari vəziyyəti, tərəflərin hərbi fəaliyyəti ilə əlaqəli insidentlərin qarşısının alınması" müzakirə olunur. Habelə danışıqlarda dünyanın böhranlı nöqtələrində təhlükəsizlik sahəsində fikir mübadiləsinin aparılması nəzərdə tutulur. Müdafiə Nazirliyinə yaxın mənbə deyib ki, danışıqlar üçün Bakının seçilməsi təsadüfi deyil. Çünki Danford hazırda Yaxın Şərq regionuna səfərə çıxıb, Azərbaycan isə həm Rusiya, həm ABŞ-la hərbi sahədə yaxın münasibətlər saxlayır.

Bəzi ehtimallara görə, bu, Azərbaycanın hazırda böhranlı durumun hökm sürdüyü və ABŞ-la Rusiya maraqlarının toqquşduğu mürəkkəb Yaxın Şərq bölgəsinə, Suriyaya ən yaxın ölkə olması ilə əlaqədardır. Lakin ona qalsa, indilikdə həm Rusiya, həm də ABŞ-la normal münasibətlərdə olan NATO üzvü Türkiyə regiona daha yaxındır. ABŞ-ın Ərəbistan yarımadasında müttəfiqləri də böyük məmnuniyyətlə bu görüşü təşkil edirdi.

O cümlədən də Güney Qafqazdakı digər ölkələr Gürcüstan və Ermənistanda da belə bir zirvənin baş tutması tamamilə mümkün idi. İrəvan həm Rusiyaya yaxındır, onun forpostudur, eyni zamanda beynəlxalq

ABŞ və Rusiyanın beynəlxalq dialoq üçün meydana çevrilən Bakıya etibarlı müttəfiq olaraq verdikləri önəm və göstərdikləri etibarın göstəricisi sayıla bilər. Generalların zirvə görüşünə Bakının ev sahibliyi etməsini Ermənistanla müharibə vəziyyətində olan ölkəmizin növbəti siyasi-diplomatik uğuru da saymaq olar. Eyni zamanda hadisənin blogger Aleksandr Lapşinin Bakıya ekstradisiyasının ar-

nəlxalq hadisələrindən biridir". **Milli Məclisin Təhlükəsizlik, müdafiə və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin üzvü Zahir Oruc** "Yeni Müsavat"a açıqlamasında belə dedi. O qeyd etdi ki, beynəlxalq ekspertlərin diqqətindən yayınmayan bir cəhətə ayrıca vurğulamaq yerinə düşər: "İkinci Dünya müharibəsinin hərbi teatrından xeyli kənarda-Tehranda böyük dövlət başçıları arasında gedən tarixi gö-

rüşlərlə indi Bakının yüksək danışıqlar paytaxtı kimi seçilməsi arasında paralellər rəmzi oxşarıqdan daha böyük mənaya malikdir. Çünki ötən illər ərzində Azərbaycan çox mühüm beynəlxalq münasibətlərin çözülməsində misilsiz rol oynayır. Adətən dövlətləri beynəlxalq münasibətlərin subyektinə çevirən məhz böhran dövründə onların necə hərəkət etmək qabiliyyətidir". **Z. Oruc qeyd etdi ki, rəsmi Bakı dayanıqlı siyasi davranışları ilə nəinki yaxın müttəfiqləri arasında biri-digərinə qarşı savaşın forpostuna çevrilməkdən uzaqda dayana bilib, eləcə də sonralar məhz tənzimləyici rolunu ilə global təhlükəsizliyə töhfə verib:** "Nüvə qalmıqalı çözülməyən İranla Qərbi Avropa arasında gedən informasiya-siyasi müharibəsində, yaxud Rusiya-Türkiyə arasındakı amansız qarşıdurmanın normallaşmasında Azərbaycanın rolu əvəzsiz idi. Tel-Əviv və Ankara arasında mavi Mərmərə gəmiyi ilə yaranmış itxtilafı da dediklərimizin üzərinə gələ bilər. Bir sözlə, Bakının hazırkı görüşlərin yalnız formal ev sahibliyi, yaxud dünya informasiya kanallarında siyasi reklamlardan daha böyük mənafehlərinin olduğunu unutmaq lazım deyil. Azərbaycan Qarabağ münaqişəsinin həllində Amerika və Rusiya generallarının məhz Bakıda görüşməsi ni arzu edərdi. Çünki Yaxın Şərq və yaxud İranla bağlı qərarların nəticəsindən asılı olmayaraq, tərəflər Türkiyə, Gürcüstan, Ermənistanla deyil, məhz Azərbaycanda görüşməklə Qafqazda hansı ölkənin həqiqi müstəqilliyə malik olduğunu bir daha təsdiqləyiblər. Ona görə biz son tarixi görüşün nəticələrinin uğurlu olmasında hamıdan çox maraqlıyıq".

Politoloq Hikmət Hacızadə isə generalların görüşündə yalnız Suriya məsələsinin müzakirə mövzusu olmadığını bildirdi: "O cümlədən Ukrayna məsələsi də müzakirə oluna bilər. İran məsələsi də mütləq müzakirə olunub. Mənə elə gəlir ki, ABŞ Rusiyaya bəzi yerlərdə güzəştə gedib. İrəvan onun əlindən almaq planını işə salıb. Bu, çox mühüm bir məsələ olardı. Həmçinin ABŞ-Rusiya münasibətləri də müzakirə mövzusu olub". Bakının görüş yeri seçilməsinə gəlincə, H. Hacızadə "Azərbaycan burda öz neytrallığına və coğrafi mövqeyinə görə seçilib. Azərbaycan alovlanan Yaxın Şərqin ən stabil ölkəsidir"-dedi.

Qeyd edək ki, amerikalı general C. Danford fevralın 17-də Türkiyəyə səfər edəcək. **Publika.az "Hürriyyət"ə istinadən xəbər verir ki, bu haqda Türkiyənin müdafiə naziri Fikri İşıq bildirib.**

E. PAŞASOY

ermeni lobbisi Amerikada böyük nüfuzla, təsir gücünə malikdir. Bütün bu seçənlər sırasında məhz Azərbaycanın seçilməsi onu göstərir ki, ölkəmizin mövcud göstəriciləri və Azərbaycan hakimiyyətinin balanslı xarici siyasəti bütün "konkurs şərtləri"ndən daha yüksəkdə dura bilən göstəricilər formalaşdırıla bilər. Azərbaycan illərdir həm Rusiya, həm də ABŞ-la bərabər məsafəli, normal münasibətlər saxlaya bilir. Hətta Bakının Amerika və Rusiya ilə münasibətlərini qarşıda Türkiyənin iki güc mərkəzi ilə analoji əlaqələrindən daha balanslı hesab etmək olar. Üstəlik, Azərbaycan hazırda dünyanın ən təhlükəsiz ölkələrindən biridir.

Hər halda, gerçək belədir ki, Azərbaycan həm ABŞ, həm də Rusiya ilə yaxın və yaxşı münasibətlər qurub və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq və strateji tərəfdaşlıq əlaqələrini daim inkişaf etdirir. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin istər ABŞ prezidenti Donald Tramp, istərsə də Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə qarşılıqlı hörmətə və etimada əsaslanan yüksək səviyyəli əlaqələri mövcuddur. Hər iki liderin Azərbaycanın dövlət başçısı ilə əlaqələrə mühüm önəm verməsi də faktır. Görünən budur ki, rəsmi Bakının yürütdüyü siyasət öz nəticəsini verib və artıq beynəlxalq güclər sivilizasiyalararası dialoqun mərkəzinə çevrilən Bakıda ziddiyyətli hərbi-siyasi müzakirələrin aparılması üçün də ən münasib məkan olaraq seçilib. Bu, həm də

dinca İrəvanın Qarabağla bağlı təbliğat maşınına vurulan növbəti zərbə adlandırmaq mümkündür.

Politoloq Elxan Şahinoğlunun sözlərinə görə, ABŞ və Rusiya baş qərargah rəislərinin Bakıda görüşü Ermənistanı pat vəziyyətinə salıb: "Ermənilər anlamırlar ki, bu cür mötəbər təmas üçün iki böyük dövlət niyə Azərbaycanın paytaxtını seçib? Bir tərəfdən paxıllıq hissi, digər tərəfdən Azərbaycanın bölgədə artan rolunu həzm edə bilmirlər. Rəsmi İrəvan ümid edirdi ki, ABŞ və Rusiya Azərbaycanın Dağlıq Qarabağı geri qaytarmaq üçün hərbi təzyiqinə qarşı sərt mövqeyə ortaya qoyacaqlar, onlar isə tam əksinə, Bakıya danışıqlar məkanı kimi etibar edirlər. Bu görüş bizə işğalçıya təzyiqli artırmaq üçün münbit şərait yaradır".

Ekspertlər nə deyir?

Rusiya prezidentinin səlahiyyətli nümayəndəsi, İctimai Palatanın üzvü, politoloq Sergey Markov deyib ki, görüşün Bakıda keçirilməsi Rusiya tərəfindən təklif olunub. Çünki Rusiya həmişə öz müttəfiqlərini irəli çəkir. Onun sözlərinə görə, Vaşinqton və Moskva Bakıda İŞİD-ə qarşı birgə əməkdaşlığı, hərbi əməkdaşlığın gələcək perspektivlərini müzakirə edəcək.

"ABŞ və Rusiyanın hərbi komandanlığının iki generalının Bakıda-Azərbaycan paytaxtında görüş keçirməyə razılaşması siyasi və təhlükəsizlik baxımından son illərin ən mühüm bey-

İşğalçı Ermənistanın mediası bu ölkəyə sığınan Talış Mədəniyyət Mərkəzinin İdarə Heyətinin üzvü Şahin Mirzəyev ətrafında qurduğu şounu davam etdirir. Erməni kəşfiyyatının toruna düşüb vətəninə xəyanət edən Ş.Mirzəyev isə publika qarşısına çıxaraq Azərbaycana qarşı qarayaxmalarını davam etdirir.

Onun bu addımından şoka düşən ailə üzvləri də çox çətin vəziyyətlə üz-üzə qalıblar. Qeyd edək ki, vətəninə dönük çıxan Ş.Mirzəyev Lerik rayonunun Kəlvəz kəndindədir. Bu kənd Lerik rayon mərkəzindən 30 km uzaqda, Azərbaycan-İran sərhədinin 500 metrliyində yerləşir. Kəlvəz kəndinin icra nümayəndəsi Qəhrəman Quliyev də qəzetimizə açıqlamasında Ş.Mirzəyevin bu addımını lənətlədiklərini deyib. Ş.Mirzəyevin atası, 92 yaşlı Sayıl Niyyaz oğlu Mirzəyev isə "Yeni Müsavat"a müsahibəsində özünə ölüm istədiyini söylədi:

- Sayıl müəllim, oğlunuz Şahin Mirzəyevin atdığı addım gözlənilməz olub. Bu barədə nə deyə bilərsiniz? Sizcə, o, niyə bu addımı atıb?
- Onu qara qüvvələr ələ keçiriblər. Gərək əvvəl həmin qara qüvvələr ifşa edilsin.

Dövlət gərək həmin partiyalar var ki, onları özü çıxadaş eləsin. Mənlik nə var ki? İndi mənlik də əlim ona çatmır. Mən yeriyə bilmirəm, xəstə adamam, yorğan-döşəkdəyəm. Neyləyim axı? Mən həm mətbuatdan, həm də dövlətdən kömək istəyirəm ki, bunun qarşısı alınsın.

- "Qara qüvvələr" deyəndə hansı qüvvələri nəzərdə tutursunuz?

- Ölkə daxilindəki qüvvələr. Müxalifət partiyaları var e, bunu yaxşı bilirlər.

- Onların bu məsələdə hansı günahı var, sizcə?

- Onların təhriki ilə də... Mən təxmini belə deyirəm, bəlkə də ələ deyil. Amma ola bilər ki, onların təsiri altındadır.

- Ancaq bu vaxta qədər müxalifətçilər Avropaya, Amerikaya gedib sığınacaq istəsə də, düşmən ölkəyə sığınmamışdı. Sizin oğlunuz ilk dəfə belə bir addım atıb...

"Allah ona lənət eləsin, mənə rüsvay və zəlil elədi"

Ermənistana sığınan vətən xaininin atası: "Mənim onunla münasibətim yoxdur, dedikləri də boş söhbətlərdir"

- Onun getməsi haqqında mənim heç bir məlumatım yoxdur axı. Bilmirəm o, niyə gedib.

- Ermənistanda keçirilən tədbirdən çəkilmiş şəkillərdə oğlunuz da var. Özü də iddia edib ki, talışlar Azərbaycanda təzyiqlərə məruz qalır, guya 300 min talış ölkəni tərk edib, daha nə cəfəngiyyatlar. Bu haqda nə deyə bilərsiniz?

- Onun dedikləri boş söhbətlərdir. Biz indiyə qədər təzyiq görməmişik, heç kəs də bizə təzyiq etməyib. Mən 65 il müəllim işləmişəm, Azərbaycan dövlətinə bağlı insanam.

- Sizin kəndiniz - Lerikin Kəlvəz kəndi haqqında icra nümayəndəsi də bizə danışmışdı. Deyib ki, o kənddə, ümumiyyətlə, talış yaşamır...

- Əsl həqiqətdə Qəhrəman düz deyir. Həmin sovetlikdə 5-6 parça azərbaycanlıdır. Biz də həmin kəndlərdən birində - Kəlvəzdə yaşayırdıq. İntəhası, o zonanın hamısını "Talış zonası" adlandırdılar. Ancaq biz o talış zonasına da-

xil deyilik.

- Bildiyimə görə, sizin 92 yaşınız var...

- Bəli. Oturmuşam, durub gəzə bilmirəm, hərəkətim yoxdur, xəstəyəm. Elə mən də bu gün-sabahlığam. Allah ona (oğlunu deyir-E.P.) lənət eləsin! Allah onu zəlil eləsin, mənə bu günə qoydu.

- Özünüz uzun müddət müəllim işləmişiniz...

- Bəli. Mən ələ indi də Kəlvəzdə yaşayıram. Qışda kənd soyuq olur, təkəm, xəstəyəm, ailəm də dünyasını dəyişib deyə, gəlirəm buraya, uşaqların yanına. Uşaqların anası çoxdan rəhmətə gedib.

- Şahin Mirzəyevin neçə yaşınız var?

- 58 olar.

- Sizin neçə övladınız var?

- Mənim 9 uşağım var. 4 qardaş, 5 bacıdır.

- Bu oğlunuzun işi, gücü nə idi?

- Heç bir iş-gücü yox idi. Əvvəllər sürücü olub. Daha başqa iş-gücü olmayıb.

- Nə vaxtsa həbs olunubmu, təqiblərlə üzləşibmi?

- Bilmirəm. Mənim onunla əlaqəm olmayıb. Bu səbəbdən onun haqqında heç nə bilmirəm. Elə Bakıda olub. Bakıda olduğu müddətdə də mənim onunla heç bir əlaqəm olmayıb.

- Yəni bir oğul kimi gəlib atasına baş çəkmirdi ki?

- Yox, yox. Heç gəlib mənimlə görüşməyib. O bildirdi ki, mənim onunla münasibətim yoxdur, onun hərəkətlərindən xoşum gəlmir.

- İndi oğlunuz sizin də, xalqın da, ölkənin də adına zəlil gətirməkdə davam edir. Bu vəziyyətdə nə demək istərdiniz?

- Mən YAP-çıyam, prezidentin özünü də, xarici, daxili siyasətini də dəstəkləyirəm. O, çox böyük işlər görür. Mən eynəksiz görürəm. Eynəyi olanlar yaxşı görmür. Amma mən onun gördüyü işləri eynəksiz görürəm. Bu məsələdə ələ ən ağır zərbə mənə deyib. O başqa neyləyə bilər e? Bu boyda Azərbaycan dövlətinə ələ adamlar nə edə bilər ki? Eləsinin milyonu olsun, heç nə edə

bilməz...

- İstərdinizmi ki, oğlunuz Azərbaycana qaytarılsın və burada cəzalandırılsın?

- Mən onun haqqında heç nə deyə bilmərəm. Ümumiyyətlə, bura gəlsə də, mən ona niyyət etmişəm.

- Doğrudurmu ki, oğlunuz bundan əvvəl Gürcüstanda yaşayıb və düşmən ölkəyə ordan keçib?

- Hə. Bakıdan "xəstəlik" adı ilə Gürcüstanda getdiyini bildirdim. Gürcüstanda gedib, oradan da Ermənistana keçib.

- Ailə-uşağı varmı?

- Bəli, ailəsi, 3-də, 4-də oxuyan iki uşağı var.

- Ailəsi haradadır, Şahin Mirzəyevin hərəkətləri barədə nə deyirlər?

- Vallah, bilmirəm. Onlardan xəbərım yoxdur.

- Bəlkə ailəsini də aparıb...

- Düzü, xəbərım yoxdur. Allah ona lənət eləsin, mənə biabır elədi... Sizdən çox xahiş edirəm, mənə də çox narahat eləməyin. Çox narahatam. Mən ölüm ayacağında deyim, nəfəs ala bilmirəm... (kövrəlir)

□ Elşad PAŞASOY

Hərbi prokuror Ayaz Mütəllibovu ittiham etdi

Xanlar Vəliyev: "Ayaz Mütəllibov Xocalıda məişət mübahisəsi zəminində cəmi iki nəfərin qətlə yetirildiyini demişdi"

Bir müddət əvvəl təmas xəttində ermənilər tərəfindən girov götürülmüş Bərdə rayon sakini Elnur Hüseynzadə ilə bağlı Respublika Hərbi Prokurorluğu araşdırmalara başlayıb.

APA-nın məlumatına görə, bunu jurnalistlərə açıqlamasında respublika hərbi prokuroru Xanlar Vəliyev deyib.

Onun sözlərinə görə, E.Hüseynzadə əvvəllər hərbi xidmət edib: "Amma düşmən tərəfinə keçməzdən əvvəl hərbi xidmətdən tərxis olunması barədə əmr var. Bununla bağlı hazırda araşdırma aparılır".

"Hərbi hissələrdə istər öz hərbiçilərimizin, istərsə də Ermənistan silahlı qüvvələrinin

tərəfdəyi hər bir kriminal hadisə, insanlıq əleyhinə olan hadisə prokurorluq tərəfindən dərhal fikse olunur, hadisə yerləri müayinə edilir, cinayət işi başlanılır" deyə X. Vəliyev

taq əməliyyatları aparılıb. Ermənistanın hərbi qüvvələri tərəfindən Azərbaycanın Tərtər rayonunun kəndinə beynəlxalq faktlarla istifadəsi qadağan olunmuş fosforlu mərmir atılmasına da dair istintaq hərəkətləri aparılır. Xarici ölkələrin Azərbaycanda təmsil olunan diplomatik nümayəndəlikləri də orada iştirak ediblər. Yeni işlər gədir. Bunu beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırmaq istiqamətində də işlər görülür. Həm prokurorluq, həm də aidiyyəti orqanlar tərəfindən işlər aparılır".

X.Vəliyev deyib ordu daki intihar hadisələri barədə də danışib, bunun müxtəlif səbəblərinin olduğunu deyib: "Bəzən hərbi xidmətlə bağlı

məsələlər də ola bilər. Bəzilər hərbi xidmətin gərginliyinə dözə bilmir, nizamnamə ilə tələb olunan hərəkətləri eləmir, bir-birilərinə qarşı nizamnamədən kənar qanunsuz hərəkətlər törədirlər. Bəzilərində isə ailə-məişət məsələləri ilə bağlı və ya şəxsi sevgi münasibətləri ilə bağlı olur. İntihar hadisəsi, ümumiyyətlə, ölümlə nəticələnən hər bir hadisə hərbi prokurorluq tərəfindən qeydə alınır və cinayət işi başlanılır, istintaq olunur. Hadisədə hər hansı şəxsin günahı müəyyən olunursa, o, cinayət məsuliyyətinə cəlb edilir. İntihar təkə hərbi hissələrdə, təkə Azərbaycanda yox, dünyanın hər yerində baş verir. Amma çox gözəl nəticədir ki, ildən-ildən Azərbaycanın silahlı qüvvələrində və təkə Müdafiə Nazirliyində deyil, digər silahlı birləşmələrdə də baş verən intiharların sayı azalmaqda davam edir".

Hərbi prokuror 25-ci ili yaxınlaşan Xocalı faciəsinin baş verməsində müəyyən qədər məsuliyyətin həmin dövrdə Azərbaycana rəhbərlik edən adamların da üzərinə düşdüyünü deyib. Hərbi prokuror xatırladı ki, Xocalı faciəsi nəticəsində 613 nəfər azərbaycanlı qətlə yetirilib: "Amma o zamankı daxili işlər naziri və Azərbaycanın prezidenti Ayaz Mütəllibov məişət mübahisəsi zəminində cəmi iki nəfərin qətlə yetirildiyini demişdi".

O bildirib ki, Xocalı faciəvi hadisələrin pik həddi oldu: "Xocalı faciəsinin baş verməsində həmin dövrdə Azərbaycana rəhbərlik edən adamların da günahı var idi. Bu faciədən sonra dünyanın müxtəlif mətbuat orqanlarından nümayəndələrin Azərbaycana gəlməsinə baxmayaraq, yenə də Azərbaycan bu faciəni dünyaya sübut etmək üçün böyük əziyyət çəkdi".

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVD F

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

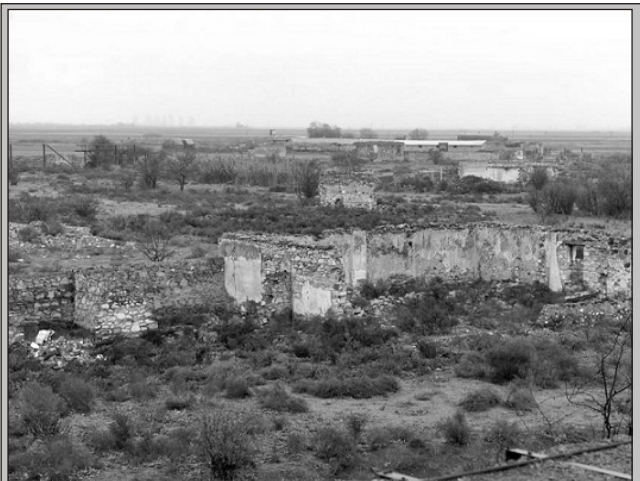
İşğalçı Ermənistan indi də apreldə keçiriləcək parlament seçkiləri bəhanəsi ilə sülh danışıqlarından qaçır. Yəqin ki, seçkidən bir müddət sonra da "yeni hökumət formalaşır" bəhanəsi ilə Qarabağ danışıqlarını sabotaj etməyə davam edəcək. Çünki status-kvo ən çox İrəvana sərf edir.

Vasitəçi dövlətləri də, deyəsən, "nə sülh, nə də hərbi" vəziyyəti qane edir. İşğal rejiminin sərf etmədiyi yeganə tərəf varsa, o da əlbəttə ki, ərazisinin 20%-i on illərdir erməni tapdağı altında olan Azərbaycanıdır. Erməni-pərəst rusiyalı politoloq Vadim Dubnov isə Ermənistan mətbuatına müsahibəsində iddia edir ki, Azərbaycan Qarabağ müharibəsində münaqişəni dərinləşdirmək istəyən tək tərəfdir. Bəs başqa necə olsun?

"Çünki qüvvədə olan status-kvo yalnız Bakı qane etmir. Ona görə vəziyyəti gərginləşdirmək Azərbaycan üçün status-kvonu dəyişdirmək üçün yeganə çıxış yoludur", - deyər rusiyalı siyasi şərhçi qeyd edib. Onun fikrincə, bütün proses iştirakçıları keçən ilin apreldən sonra dəyişən yeni gerçəkliyi qəbul edərək güc toplamaqla məşğuldur.

"İlham Əliyev məsələyə ümumi baxışı və yanaşmanı dəyişdirməyə müvəffəq olub.

Erməni vəhşilikləri səfirləri təsirləndirib

"Xarici ölkələrin Azərbaycanda akkreditə olunmuş diplomatik nümayəndələri və beynəlxalq təşkilatların rəhbərləri Cəbrayıl rayonunun işğaldan azad edilmiş Cocuq Mərcanlı kəndində erməni vəhşiliklərinə çox təəccübləndilər". Bunu Cəbrayıl Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov deyib ("Trend").

K.Həsənov bildirib ki, xarici ölkələrin rəsmi nümayəndələri Cocuq Mərcanlı kəndinin bugünkü vəziyyətini öz gözləri ilə gördülər: "Səfirlər və beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri erməni işğalı dövründə baş vermiş dağıntıları, söküntüləri, kəndin necə xarabalığa çevrilməsini öz gözləri ilə gördülər. Onlara izah olundu ki, bu kənd 5-6 ay erməni işğalında olmaqla belə xarabalığa çevrilib. Səfirlər öz çıxışlarında da qeyd etdilər ki, belə bir vəziyyətlə qarşılaşacaqlarını, kəndin belə xarabalığa çevrilməsini və bu cür vəhşiliyi görəceklerini gözlemirdilər".

İcra başçısı əlavə edib ki, səfirlər və beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri aparılan bərpə işləri, ərazilərin minalardan təmizlənməsi prosesi ilə də yaxından tanış olublar, orada yaşayan bir ailəyə baş çəkдилər: "Hesab edirəm ki, səfirlər və beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri bu səfərdən çox təsirləndilər".

Qarabağ

İşğalçının Azərbaycana saxladığı tək seçim - hərbi yolu

İrəvanın Qarabağda növbəti referendum avantürasına hazırlaşmasının yalnız bir anlamı var - savaşa təhrik; ermənilərin "Dəmir günbəz" təlaşı güclənir; **ekspert: "Bilərəkdən müharibənin başlanmasına rəvac verirlər" ...**

Bu, Əliyevin aprel müharibəsində əldə etdiyi əsas uğurdur. İndi hamı başa düşür ki, "aprel" in təkrarlanması, sadəcə olaraq, texniki məsələdir. Ola bilər ki, böyük savaş olmasın, lakin yeni "aprel" qorxusu hər kəsin başının üstündən asılı qalır və bu da onların planına daxil deyil - politoloq bildirir.

Öz ərazilərinin işğalı ilə barışmaq niyyətində olmayan Azərbaycan təbii ki, işğal rejiminə son qoymaq üçün axırıncı və ən radikal yola - hərbi variantına əl atmaq haqqında düşünür. Ən azından Azərbaycanın bu hazırlıqları düşməni psixoloji cəhətcə daim gərginlikdə saxlayır, Ermənistan daxili durumu dayanıqsızdır. Düşmənin təmas xəttində vaxtaşırı verdiyi canlı itkilər də ən əvvəl bir siqnaldir ki, Azərbaycan əraziləri azad edilməyincə, işğalçı erməni hərbiçiləri torpaqlarımızda heç vaxt özlərini təhlükəsiz hiss etməyəcəklər.

Belə görünür ki, erməni tərəfi, separatçılar özləri də müharibəni yaxınlaşdırır. Əks halda, Ermənistan fevralın 20-də işğal olunmuş Azərbaycan torpaqlarında yaratdığı separatçı qurumda "konstitusiyaya islahatları" adı ilə saxta, hüquqa zidd referendum keçirməyə hazırlaşmazdı. Əksər təhlilçilər bu tənqidçi addımı bir daha İrəvanın sülh danışıqlarında maraqlı olmadığını bariz təsdiqi hesab edirlər.

"Ermənistanın birtərəfli qaydada Azərbaycan torpaqlarının işğalını rəsmiləşdirməyə çalışması və ilhaq prosesinin sona çatdırılmasına yönəlik addımlar atması sözsüz ki, bölgədə yeni müharibənin başlanması kimi qəbul edilə bilər. Guya danışıqlar prosesinin sürətləndirilməsinə cəhd edildiyi bir vaxtda indi də Dağlıq Qarabağda "referendum" un keçirilməsi avantürası ortaya atılıb. Zənnimcə, bu, Rusiyanın planıdır. ABŞ açıq şəkildə bəyan etdi ki, Moskva Kırımı Ukraynaya qaytarmayınca və Donetskə əldə edilmiş Minsk sazişinin müddəalarını yerinə yetirməyincə, sanksiyalar dayandırılmayacaq. Trampba bağlı bütün ümidləri boşa çıxan Moskva hazırda xeyli çəşqindir".

Politoloqa görə, Amerikanın başının qarışıq olması, əsas diqqətin Şimali Koreya və Çinə yönəlməsi Rusiyanın əl-qolunu açır: "Moskvaya in-

di yeni bir avantüraya lazımdır. Rusiya bunu Cənubi Qafqazda həyata keçirməyə çalışır".

Nalbəndyanın Moskva səfərinə gəlincə, politoloq hesab edir ki, erməni nazir məhz bu məsələni dəqiqləşdirmək üçün Rusiyaya gedib: "Çox yaxşı bilirlər ki, Azərbaycan belə bir "referendum" la heç cür barışmayacaq. Bu, bölgədə açıq hərbi qarşıdurmanın yaranmasına gətirib çıxaraçaq. Bilərəkdən böyük müharibənin başlanmasına rəvac verirlər. Görünür, bu məsələdə İrəvan Moskvanın əlaltısı rolunda çıxış edir".

Hərbi ekspertlər də yaranmış vəziyyətin fərqi dedirdilər və Azərbaycanın işğalçıya hərbi zərbə endirmək üçün həm hüquqi əsasa, həm də praktik imkanlara malik olduğunu bildirirlər.

"Ermənistanın işğal etdiyi ərazilərimizdə Azərbaycan ordusunun düşməne ciddi zərbə vuraraq, onu ağır itkilərə məruz qoyması beynəlxalq hüquq nöqteyi-nəzərindən tamamilə qanunauyğundur". Bu fikri hərbi ekspert, ehtiyatda olan polkovnik İqar Əliyev deyib.

O, indiyədək Ermənistan dan başqa heç bir dövlətin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü inkar etmədiyinə diqqət çəkib: "BMT Təhlükəsizlik Şurasının, digər beynəlxalq qurumların qərar və qətnamələrində Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunması açıq və qəti şəkildə qeyd edilib. Həmin sənədlərdə Ermə-

nistan təcavüzkar ölkə kimi tanınıb və işğal altındakı ərazilərimizi dərhal və qeyd-şərtsiz tərk etməsi tələb olunub. Ona görə də Ermənistan ordusunun işğal edilmiş ərazilərimizdə ağır itkilər verməsi məntiqli sual doğurur: axı Ermənistanın başibəlalı əsgər və zabitlərinin başqasının torpağında nə işi var və onlar nə üçün burada ölürlər?"

Ekspert vurğulayıb ki, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsasən, ermənilərin bu ərazilərdəki bütün hərbi strukturları qanunsuz birləşmələr hesab olunur. "O zaman daha bir sual yaranır: quldur dəstələrin tərkibində erməni əsgərlərinin nə işi var və niyə onlar burada hədəf yərə məhv olurlar. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri ölkəmizin ərazi

Ötən həftə "Dəmir Bank"ın hesablarından hakerlər tərəfindən 3 milyon dollar vəsaitin oğurlanması ilə bağlı xəbər yayıldı. Xəbərdə bildirilirdi ki, bank hesablarını araşdırarkən külli miqdarda vəsaitin müəmmalı şəkildə silindiyi aşkarlanıb. Dərhal araşdırmalara başlanılıb və məlum olub ki, vəsaitlər hakerlər tərəfindən oğurlanıb. Hazırda bankda bununla bağlı araşdırmalar aparılır.

Lakin bu məlumatı bankın rəsmiləri təsdiq etmədilər.

Öncə qeyd edək ki, dünyada hakerlərin banklara hücum etməsinə tez-tez rast gəlinir. Məsələn, ötən il hakerlər Rusiyanın Mərkəzi Bankına hücum edərək, 2 milyard rubl oğurlamışdılar. Bu kimi halların qarşısını almaq üçün banklar xüsusi mühafizə sistemlərindən istifadə edirlər. Bəs Azərbaycanda banklar hakerlərdən necə qorunur?

Ekspertlər bildirirlər ki, Azərbaycan banklarına haker hücumları əvvəlki illərlə müqayisədə kifayət qədər artıb, lakin bu hücumların əksəriyyəti heç də professional haker hücumları deyil. Güclü haker hücumlarının olmamasına səbəb isə Azərbaycan daxilində cinayətkarlıqla mühafizənin güclü olması, ölkədən onlayn rejimdə pul vəsaitlərinin çıxarılmasının çətin olmasıdır.

"Azər-Türk Bank"ın mətbuat xidmətinin rəhbəri Rauf Ağayev "Yeni Müsavat"a bildirib ki, ölkədə banklar haker hücumlarına qarşı xüsusi mühafizə sistemi ilə təchiz olunublar: "Bizim banka qarşı haker hücumları qeydə alın-

mayıb. Bizdə müdafiə sistemi güclü qurulub. Ümumilikdə isə banklarda müdafiə sistemi bir neçə səviyyəli olur. Hər bir bankda dörd səviyyəli müdafiə sistemi olmalıdır. Azərbaycanda da bir çox banklarda müdafiə sistemi məhz bu cür qurulub. Hətta beş səviyyəli müdafiə sistemi də quranlar var. Burada belədir ki, birinci və ikinci səviyyəni keçə bilən haker hücumu barəsində, dərhal bank xəbərdar olur. Digər səviyyələri isə keçmək çətin olur. Ona görə də müdafiə sistemləri məhz 4 və ya 5 səviyyəli qurulur. Hansı bankda müdafiə sistemi köhnədirsə və ya dörd hissədən yox, daha az hissədən ibarətdirsə, onlara müdaxilə etmək asan olur. Bu baxımdan da banklar çalışmalarıdır ki, yeni texnologiyalar, layihələr tətbiq etsinlər. Bu elə bir şeydir ki, günbəgün, ayba-ay bu sahədə olan proqramlar yenilənir. Ona görə də prosesi izləmək lazımdır və buna uyğun tədbirlər görülməlidir. Banklar da öz müdafiə sistemlərini tez-tez müasir meyarlara uyğunlaşdırmalıdır. Belə olarsa, haker hücumunun qarşısı alınar".

Ölkə banklarına haker hücumu ilə bağlı sensasion iddia

Ekspert: "Bank deyirsə ki, mənim 3-5 milyonum haker hücumu nəticəsində itdi, bunu elə bank sahibləri edir"

Ekspert Əkrəm Həsənov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a bildirib ki, bankların haker hücumu ilə bağlı məlumatları dəqiqlikə çatdırmaq lazımdır: "Ümumən deyə bilərik ki, banklarımızın informasiya texnologiyaları (IT) siyasəti üzrə müvafiq qaydaları var. Əlbəttə ki, bankdan banka da fərq var. Bank sistemindən çıx-

xan adam kimi deyə bilərim ki, bu, elə də pis deyil. Bizim bankların IT təhlükəsizliyi normaldır. Əlbəttə ki, yaqın bu, dünyanın aparıcı banklarında olduğu kimi deyil. Ancaq normal saymaq olar. Bu baxımdan, hansısa bir haker hücumları nəticəsində ciddi hadisələrin baş verməsinə ehtimal vermərim. Bizdə bankları-

mız deyəndə ki, haker hücumu nəticəsində onların pulu oğurlanıb, buna şübhə edərəm. Məndə ciddi şübhələr var ki, elə bu, bankların özlərinin etdikləri əməllərdir. Tuta- lım bank deyirsə ki, mənim 3-5 milyonum haker hücumu nəticəsində itdi, düşünürəm ki, bunu elə bank sahibləri özləri edirlər. Sadəcə olaraq, bankın vəziyyəti pis olduğu üçün onu bilərəkdən müflis etmək məqsədilə pullarını çıxarırlar. Sonra da deyirlər ki, haker gəldi, bizi müflis etdi".

Ekspert bildirib ki, banklarımızda daha kiçik miqdarda pul itkilərinin olması da müşahidə edilir: "Bəzən vətəndaş deyir ki, kartımdan pul itdi və ya artıq pul çıxarıldı. Banklar buna adətən iki cür cavab verirlər. Ya deyirlər ki, yaqın kartı kiməsə vermisiz,

istifadə ediblər, yaxud da bildirirlər ki, hakerlərin işidir. Burada isə ehtimal var ki, bunu elə bankın öz işçiləri edirlər. Hər bir halda bu məsələ çox ciddidir. Bank müştərisi üçün onun pulunun hansı səbəbdən itməsinin fərqi yoxdur. Bu baxımdan, hesab edərim ki, dövlətin bu sahə ilə məşğul olan qurumları, yəni həm Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası, həm də Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi bu sahədə tədbirlər, nəzarəti gücləndirməlidir. Banklar da onların təsdiq etdiyi standartlara uyğun olaraq, işlərini qurmalıdırlar. Əsas məsələ odur ki, hər bir bankı yoxlayan zaman bilmək olsun ki, doğrudan da bu pulları haker apardı, yoxsa bank özü bilərəkdən belə yola gedir".

□ Əli RAIS

İqtidar oliqarxiyasız hökumət modelinə keçir?

Rəşad Həsənov: "Rəqabətli biznes mühitinin yaradılması üçün oliqarxların idarəetmədən uzaqlaşdırılmasına ehtiyac var"

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafının önündə duran ən böyük əngəllərdən biri də oliqarxiya və məmur biznesidir. Ölkə iqtisadiyyatı demək olar ki, bir neçə məmur arasında bölüşdürülüb. Bu isə qeyri-neft sektorunun inkişafı üçün keçirilən islahatların müsbət nəticələr doğurmasını imkansız edir.

Son olaraq Nəqliyyat Nazirliyinin ləğv edilməsindən, Ziya Məmmədovun vəzifədən uzaqlaşdırılmasından sonra mediada oliqarxların idarəetmədən uzaqlaşdırılması mövzusunda müzakirələr başlayıb. Bundan öncə də ölkə başçısı bəzi nüfuzlu və oliqarxlaşmış nazirləri vəzifədən çıxaraq onların yerinə gənc, korrupsiyaya bulaşmamış kadrlar gətirilmişdi.

Görünən odur ki, iqtidar oliqarxları mərhələli şəkildə iqtisadiyyatın müxtəlif sektorlarından uzaqlaşdırmaq istiqamətində iş aparır. Prezident İlham Əliyevin idarəetməni "ASAN xidmət" modelinə çevirməklə bağlı planları-

nın olduğu da dəfələrlə bildirilir. Elə ölkə başçısının özü də çıxışlarında bu haqda bəhs edib.

Bəs görəsən, bu proses davam etsə, iqtisadiyyata və ümumilikdə ölkənin sosial-siyasi mühitinə necə təsir edəcək?

"Yeni Müsavat"ın sualını cavablandıran iqtisadçı ekspert Rəşad Həsənov bildirdi ki, bu addım liberal iqtisadi mühitin formalaşması üçün çox önəmlidir: "Bu məsələ Azərbaycanda uzun müddətdir müzakirə olunur. Əgər biz liberal iqtisadi mühit formalaşdırmaq istəyiriksə, qısa müddət ərzində ölkəni inkişaf etdirmək istəyiriksə, bu

Rəşad Həsənov

kimi məsələlər aradan qaldırılmalıdır. Burada istənilən formada biznesə törədilən əngəllərdən söhbət gedir, xüsusilə də geniş yayılmış məmur biznesindən. Məmur biznesinin məhdudlaşdırılması, beləliklə də oliqarxların idarəetmədən, qərar vermədən uzaqlaşdırılması son nəticədə mərhələli şəkildə iqtisadi mühitin liberallaşmasına şərait yara-

da bilər. Belə ki, əvvəlki dövrdə Azərbaycanda əsasən istehlak iqtisadiyyatı istiqamətində inkişaf müşahidə olunurdu. Bu sahədə nəzarət də oliqarxların və bizneslə məşğul olan məmurların nəzarətində idi. Bu da son nəticədə ölkə iqtisadiyyatının qeyri-rəqabətli inkişafına səbəb olurdu. Məhz bunun nəticəsidir ki, Azərbaycanda bu gün

üçün xaricə məhsul çıxara bilmir və ya daxili bazarda yerli istehsalın rəqabət gücü yoxdur".

İqtisadçının sözlərinə görə, yerli istehsal daha çox asan başa gələn məhsullara fokuslanıb: "Buna da suda məhsulların, hansısa şirələrin istehsalı daxildir. Çox primitiv formada hissələrin birləşdirilməsi ilə son məhsulun ortaya çıxarılmasına yönələn istehsal sahələri mövcuddur ki, bunlar da ciddi mənada əlavə dəyər yaratmır. Son nəticədə bu məhsulların istehsalı ölkədə ümumdaxili məhsulun yaradılmasında böyük çəkiyə malik olmur. Ümumiyyətlə götürəndə, Azərbaycanda ümumdaxili məhsulda əsas pay təxminən 30-35 faiz yüngül sənayeyə aiddir. Bunun da böyük bir hissəsi emal sənayesinə aiddir, təbii sərvətlərin hasil edilməsidir. Bütövlükdə rəqabətli biznes mühitinin formalaşdırılması və yerli məhsulların istehsalının təmin edilməsi məqsədilə oliqarxların iqtisadiyyatdan və qərar vermədən uzaqlaşdırılmasına ehtiyac var. Əgər bu ikisi arasında əlaqə məhdudlaşdırılarsa, mərhələli şəkildə məmur biznesi aradan qaldırılsa, son nəticədə Azərbaycanda iqtisadi mühitin liberallaşması və beləliklə də qeyri-neft sektorunun inkişafına səbəb ola bilər".

Milli Məclisin deputatı Fazil Mustafa isə düşünür ki, əsas kriteriya gətirilən yeni kadrların islahatlara meyilli olmasıdır: "Hesab etmərim ki, yaşlı kadrların yerinə gənc

kadrların gəlməsi nəyisə dəyişə bilər. İslahatçı düşüncəyə sahib olan gənc kadrlar vəzifəyə gətirilərsə, bu yolla nəyəsə nail olmaq olar. Əks halda, yaş məsələsi islahatlar aparmaq üçün heç bir halda kriteriya deyil. Bu baxımdan, məni bu məsələdə bir qədər ehtiyatlı davranmağın tərəfdarıyam. Daha səviyyəli və hazırlıqlı kadrların, cəmiyyət arasında müəyyən reputasiyaya malik kadrların vəzifəyə gətirilməsi daha müsbət nəticələr verər. Bir çox belə kadrlar var. Amma onların heç də özünü doğrultduğunu söyləmək olmaz. Bu baxımdan, məsələyə gənclik deyil, keyfiyyət prizmasından baxılmalıdır. Ümid edək ki, yeni təyin olunan kadrlar bu keyfiyyət göstəricisinə cavab verəcək".

Deputatın fikrinə, oliqarxların vəzifədən kənarlaşdırılması, monopoliya imkanlarının əllərindən alınması iqtisadiyyata əsaslı şəkildə təsir göstərə bilməz: "Bu prinsiplə məsələyə yanaşmaq doğru deyil. Çünki hakimiyyətdə qalanların içində də oliqarxiyaya daxil olan insanlar var. İndiyə qədər həbs olunanlar da oliqarx idi, onlar vəzifədən getdikdən sonra oliqarxiya dayanmadı ki... Ona görə də məsələni daha fərqli kontekstdə götürməliyik, islahatçı xarakterə sahib olan insanlar vəzifəyə gətirilməlidir. Ola bilər ki, yeni kadr korrupsiyaya bulaşmayıb, oliqarxiyaya daxil deyil, ancaq islahatların öleyhdandır".

□ Nərgiz LİFTİYEVA

Simali Koreya lideri Kim Çen İnin qardaşı Kim Çen Namin zəhərləndiyi maddə si- aniddən daha təsirli olub. Bu barədə Honkonqun "Dunfan" portalı məlumat yayıb. Fevralın 13-də Malayziyanın hava limanında KXDR liderinin qardaşı Kim Çen Nama sui-qəsd edilib. Müxtəlif versiyalara görə, ona zəhərli iynə sancılıb, yaxud üzərinə toksik maye çilənib və ya xüsusi maddə hopdurulmuş tampon atılıb.

"Polis, həmçinin "xüsusi qadın agentlərin" sui-qəsd zamanı istifadə etdikləri zəhərli maddənin si- aniddən daha təsirli olduğunu təsdiqləyib", - deyir portal yazır.

Təhqiqatçılar Kim Çen Namin cinayət yerindən taksilə qaçmağa nail olan iki qadın tərəfindən zəhərləndiyini bildirirlər. Cənubi Koreya kəşfiyyatı cinayətkarların hələ ki Malayziyada olduğunu, yaponiyalı mü- təxəssislər isə şübhəliyərin öldürülərək aradan götürüldüyünü güman edir. ABŞ isə Kim Çen Namin Şimali Koreyanın xüsusi xidmət orqanlarının əli ilə qətlə yetirildiyini iddia edir. Bir qədər əvvəl Selanqor ştatının kriminal təhqiqatlar bölməsinin rəhbəri Fədzi Əhməd Malayziyanın "The Star" qəzetinə müsahibəsində Kim Çen Namin başgicəllənməsi şikayəti ilə uçuş zalının əməkdaşlarına müraciət etdiyini deyib. "O, kiminsə arxadan yaxınlaşaraq üzərinə maye çilədiyini bildirib. Hava limanının tibb məntəqəsinə gətirilən Namin başağrısı şiddətlənib və o, xəstəxanaya aparılarkən yolda keçinib", - deyir Fədzi Əhməd əlavə edib.

Kim Çen Nam KXDR-in keçmiş lideri Kim Çen İrin aktrisa Son Xe Rimdən olan oğludur. Bir vaxtlar o, Kim Çen İrin mümkün varisi hesab edilirdə, 2001-ci ildə saxta sənədlə Yaponiyaya keçmək istəyərkən baş verən insidentdən sonra atasının qəzəbinə tuş gəlib. Bundan sonra ali dövlət postuna varislikdən məhrum olunan Kim Çen Nam vətəni- ni tərk edərək Makao şəhərinə köçüb və burada bizneslə məşğul olmağa başlayıb...

Bundan bir neçə ay öncə isə İŞİD terror qruplaşmasının başçısı Əbubəkr Bağdadiyə sui-qəsd cəhdi olub. Hadisə Neynava əyalətinin mərkəzi olan Mosul şəhərində baş verib. Media orqanları yazır ki, Əbubəkr Bağdadi və İŞİD-in üç aparıcı komandirinin qidadan zəhərlənməsi ilə bağlı kəşfiyyat məlumatı daxil olub. Bağdadi və digər üç komandir ağır zəhərlənmədən əziyyət çəkir. Onlar naməlum istiqamətə aparılıb. Hadisənin baş verdiyi ərazidə həbslər başlanıb...

Gördüyünüz kimi, dünya nə qədər inkişaf etsə də, texnikanın gücü insanlığı nə qədər əsir alsada, ta padşadlıq dö- nəmindən qalan düşməni məhv etmə üslubu aktuallığını qoruyur. Amma tarix bu günə qədər belə səs-küylü zəhərlənmə hekayələrinə çox şahidlik edib. "Yeni Müsavat" onların bir neçəsini yada salır.

Aleksandr Litvinenko

Padşah sarayından prezident iqamətgahlarına qədər ən qorxunc silah - zəhər

Dünya tarixi bu cür cəzalandırma hekayələri ilə "çalxalanır", siyasətçilərin zəhərlənmədən keçən yolu

Stalin zəhərləmə həvəskarı olub

Dünyada gizli zəhərlənmə yolu ilə sui-qəsd halları daha çox siyasətdə özünü göstərmişdir. "KQB" sistemində isə bu, çox geniş yayılmış üsul olub. Tarixi mənbələrə istinad etsək, məsələn, Stalin Trotskini defələrlə zəhərləmək cəhdləri edib. Əvəzində Trotskinin katibi və cangüdəni pnevmoniyaya oxşar qəribə xəstəlikdən qəfil vəfat ediblər.

Stalin qurbanlarının əzabını görməyi sevən adam olub. O, zəhəri öz ailəsində də - qayın Pavel Alliluyevə qarşı işlətməkdən çəkinməyib. Onu tənbeke ilə zəhərləmişdilər. Bolşevik dövləti emiqrasiya etmiş düşmənlərə qarşı işləyirdi. Xüsusi xidmət orqanları sosializmdə yaşamaq istəməyən keçmiş vətəndaşları xaricdə də rahat

Osetiyada, Beslanda götürülmüş girovlar məsələsini tədqiq edən jurnalist Anna Politovskaya az qala isti içkinin qurbanı olacaqdı.

Anatoli Sobçakin da qəribə ölümündən danışır. Onun ölümünü tədqiq etməyib hər şeyi zəif üreyinin üstünə atdılar. Əslində o, mehmanxana lampasına yaxılmış, qızdıqda zəhərli buxar verən toksindən dünyasını dəyişmişdi. Litvinenkunun işinin ən qızmar vaxtında İrlandiyadan ağır vəziyyətdə qayıdan Yeqor Qaydarın vəziyyətini həkimlər «qeyri-qida zəhərlənməsi» kimi şərh etdilər.

Araşdırmaçılar antisovet yazıçısı Lev Rebetin 1957-ci ildə infarktdan ölməsi faktını da zəhərlənmə statistikasına əlavə edirlər. Bu hadisədən bir neçə il sonra DTK-da onun ölümünü təşkil edən şəxs xaricə

Viktor Yuşenko

buraxmırdı. Kommunist zəhərlənmənin "əli" qonşu dövlətlərin siyasi partiyalarına da çatırdı. Qorbaçovun bir qədər boşaltdığı buxovlardan sonra - Yeltsinin zamanında da Rusiya əvvəlki üsullarından əl çəkməmişdi. Fəaliyyəti yenidən bərpa edilmiş gizli laboratoriya bu dəfə milli təhlükəsizlik adıyla işini görürdü. 2004-cü ildə Şimali

qayıb və Rebetin üzünə zəhərli qaz fışkırdığını, bunun isə infarkta səbəb olduğunu etiraf edib.

Müasir dövrün ən səs-küylü zəhərlənməsi Putinin düşməni Aleksandr Litvinenkunun başına gəlib. A.Litvinenko eks KQB agenti idi və V.Putinlə kəskin münasibətləri ilə tanınırdı. Oliqarx Boris Berezovskinin

zəhərlənməsi məsələsini tədqiq edən Aleksandr Litvinenko ölkədən qaçandan sonra kitabında gizli laboratoriyasının işindən danışdı. O, açıq şəkildə Putini ittiham etdiyindən London hotellərinin birində səhər çay içərkən zəhərləndi. Bunu bilərəkdən açıq-aydın etdikləri ki, qalanlara görk olsun.

O, 2006-cı il noyabrın 23-də Londonda vəfat edib. Ölümündə zəhərlənmə izləri olduğu artıq təsdiqlənib. O, "Millennium" hotelinin "Pine Bar"ında dostları saydığı iki

Federal Təhqiqatlar Bürosuna bütün yeməklərin yoxlanılması tapşırılmışdır. Braqar deyir ki, Birləşmiş Ştatlar liderləri qeyri-Amerika mətbəxinə xüsusi şübhə ilə yanaşırlar. Belə ki, Hillari Klinton həyat yoldaşının prezidentlik müddətində Ağ Evin fransız aşpazının yeməyini bəyənmədiyini üçün onu işindən azad etmişdi. Jil Braqar deyir ki, həmin aşpaz işindən yeməkləri çox yağlı bişirdiyi üçün qovulub.

Müasir dövrün məşhur zəhərlənmə olaylarından biri də Uk-

infarkt yaradan dərmanlar, insan sağlamlığına zərər vuran mikrob kokteylləri, mikro- dalğa və ya radioaktiv şüalarla insanın fiziki varlığı hədəfə alınır. Eləcə də intihar, maşın, motosiklet, təyyarə qəzası görünüşü vermə üsulu da təbii oluna bilər. Burada Şahzadə Di- ananın avtomobil qəzasını da nümunə kimi yada salmaq olar.

Açıq sui-qəsdlər daha çoxdur. Xüsusən keçmiş dövrlərdə, saraydaxili intriqalarda gizli sui-qəsdlər çox geniş yayılmışdır. Hər padşah və ya kral zə-

hərlənmə riski altında olub. O səbəbdən də yanlarında hər zaman yeməklərini öncədən dadan insanlar saxlayıblar. Hazırda da bir çox prezidentlərin şəxsi heyətlərində belə şəxslər var. Onlar prezidentlərə yemək təqdim etməzdən əvvəl onun dadına baxırlar. Qida və içkilərə zəhər qatmaq gizli zəhərlənmənin ən populyar növlərinə gəlinə, bura zəhərli spreylər, zəhərli diş pastası, zəhərli diş çöpü, zəhərli kitab, zəhərli üzük, zəhərli stul, zəhərli ülgüç, zəhərli siqaret və ya qəlyan, zəhərli çətir, zəhərli əlcək, salfetka, eləcə də qaz zəhərlənməsi daxildir.

Rutsin və polonium - adları belə qorxudur...

Daha bir qorxulu zəhərlənmə növü isə rutsin adlı zəhər vasitəsilə mümkün olur. Rutsinlə zəhərlənən şəxs qrip və qızdırmadan əziyyət çəkir, bir neçə gündən sonra isə dünyasını dəyişir. Son dövrlərə qədər bu zəhərə çarə tapılmayıb. 1978-ci ildə Londonda dünyasını dəyişən dissident Georgi Markovun bu vasitə ilə aradan götürüldüyü deyilir. Onun bədənində dayanacaqda avtobus gözlədiyi zaman "təsədüfən" ucunda zəhərli iynə olan çətir deyir. Bir neçə saat sonra isə o, qızdırmadan dünyasını dəyişir.

Zəhər mərkəzi sinir sistemini sıradan çıxarır. Beyinə güclü təsir edən bu xoşətrli qazın cüzi miqdarı beynin funksiyasının pozulmasına səbəb olur. Bir müddət davam edən xəstəlik ölümə nəticələnir.

Digər təhlükəli zəhər Polonium-210-du. Adətən nüvə araşdırmalarında istifadə edilən bu maddənin 7 pikoqramı (1 pikoqram - qramın trilyonda bir hissəsidir) insan üçün ölümcül doza sayılır. Zəhər 138 günə insanın bütün orqanlarını sıradan çıxarır. Bu zəhərin yarı- ömrünün qızı isə kapsulun sındığı laboratoriyada bir neçə saat işləyəndən sonra xərçəng xəstəliyinə tutulub.

Yuxuda ölüm gətirən zəhərlər də az deyil. Belə zəhərlər hələ orta əsrlərdən məlumdur. Zəhərlənən insan heç bir ağrı və narahətçilik hiss etmir. Lakin yuxuya gedəndən bir müddət sonra ürəyi dayanır. Bu zəhərlərin əksəriyyətini sonradan orqanizmdə aşkar etmək mümkün olmur...

□ Sevinc TELMANQIZI

Kim Çen Nam

keçmiş Rusiya casusu - Andrey Luqovoy və Dmitri Kovtunla görüşəndən bir neçə saat sonra özünü pis hiss edib. Qusma və kəskin ağrı simptomları ilə noyabrın 3-də yaşadığı şimali Londondakı yerli xəstəxanaya qəbul edilib. Litvinenkoda radioaktiv zəhərlənmənin əlamətləri var idi. Onun saçları tökülürdü. Lakin həkimlər onu Geyger sayğacı ilə müayinə edəndə, radiasiya qeydə alınmamışdı.

Rusiya prezidenti Vladimir Putinin ən çox qorxduğu da elə özünün zəhərlənməsidir. Dünyanın bir sıra müxtəlif liderləri üçün yemək hazırlayan ən yaxşı baş aşpazların elitar Klubu "Club des Chefs des Chefs"nin banisi Jil Braqar Rusiya liderinin qorxusu haqda danışır. Onun sözlərinə görə, Vladimir Putin ən çox zəhərlənmədən ehtiyat edir. Bu səbəbdən də Putinin göstərişi ilə ixtisaslaşdırılmış dequstatorlar- həkim və aşpazlar məcburi qaydada onun yeməklərini yoxlayırlar.

Lakin yeməkdən zəhərlənmə qorxusunu təkə Putin yəşəmir. Aşpazın sözlərinə görə, Amerikanın iki sabiq prezidenti - oğul Corc Buş və Bill Klinton da Londonda səfərləri zamanı

raynanın sabiq prezidenti Viktor Yuşenkunun başına gəlib. O, 2004-cü ildə narncı inqilabla hakimiyyətə gələrkən zəhərləndi və onun sifətində bu zəhərlənmənin izləri hələ də qalmaqdadır.

Biri açıq-aşkar zəhərləyir, digəri səssiz qaydada

Açıq sui-qəsd zamanı tapança, tüfəng, bomba kimi hücumlardan istifadə olunduğu halda, gizli sui-qəsdlər zamanı zəhər, xəstəlik yaradan müxtəlif mikrob yükləmələri, intihar görünüşü yaratmaq kimi metodlardan istifadə olunur. Əlbəttə, bunların özlərinə görə iz və dəlilləri olsa da, digərləri qədər bariz deyil və bu səbəbdən də asanlıqla ört-basdır edilir.

İldən-ildə sui-qəsd metodları daha da mükəmməlləşib və indi bu, az qala elm kimi formallaşıb. Hazırda bu mövzunu dərinliyinə qədər bilən toksikoloqlar, kimyagərlər, həkimlər, mühəndislər ixtisaslaşdırılıb. Nəticədə isə ağılına gələ biləcək hər şey gizli sui-qəsd vasitəsi ola bilər. Xüsusən də zəhərlər bir işdə əsas rol oynayır. Qida və içkilərə zəhər qatmaq, zəhərli spreylər, zəhərli diş pastası, zəhərli diş çöpü, zəhərli kitab... bu kateqoriyaya aiddir.

Tiflisin yeni havası: "Bir marixuana ver çökək.."

Gürcüstanın Konstitusiyaya Məhkəməsi 100 qrama qədər təzə marixuananın istifadəsinə icazə verib; Azərbaycanda isə bunun mənfi nəticələri ola bilər....

Azərbaycanlılar da çox tez-tez səfər etdiyi Tiflisdə indi yeni mənərə ilə qarşılaşa bilərlər. Marixuana çökənlərlə... Üstəlik, "bir marixuana ver çökək" deyə də bilərlər. Gürcüstanın Konstitusiyaya Məhkəməsi şəxsi istifadə üçün 100 qrama qədər təzə marixuananın alınması və saxlanılmasına görə həbs cəzasını ləğv edib.

Virtualaz.org məhkəmənin saytında yerləşdirilmiş məlumat istinadən xəbər verir ki, qərarda 100 qram xam marixuananın 50 qram qurudulmuş marixuananın ekvivalenti olduğu göstərilir.

Bildirilir ki, insanın onun sağlamlığını qorumaq bəhanəsi ilə həbs edilməsi yolverilməzdir və 100 qrama qədər marixuana alan və saxlayan insan başqalarının sağlamlığına ziyan vurmur.

Azərbaycanda isə marixuananın istifadəsi qadağandır və bunu istifadə edən, satan şəxslər məsuliyyətə cəlb olunur. Cinayət Məcəlləsinin 243.1-ci maddəsinə əsasən qanunsuz olaraq narkotik vasitələri, psixotrop maddələri və ya onların prekursorlarını hazırlama, istehsal etmə, əldə etmə, saxlama, daşıma, göndərmə və ya satma cinayət məsuliyyətinə səbəb olan əməldir. Və buna görə 3 il müddətində

dək azadlıqdan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulub. Marixuanaya gəldikdə, onun qurudulmuşu 5 qram, yaş olanı isə 25 qramdan yuxarı, yeni istehlak miqdarından artıq olarsa, cinayət məsuliyyəti yaranır. Narkotik maddələrin satışına görə 3 ildən 7 ilədək, müəşkil dəstə tərəfindən külli miqdarda satışı, daşınmasına görə isə 5 ildən 12 ilədək azadlıq

dan məhrumetmə cəzası nəzərdə tutulub.

Ötən il Milli Məclisdə çıxış edən deputat Qüdrət Həsənquliyev Azərbaycanda da narkotik vasitələrdən istifadənin leqallaşdırılmasını təklifini irəli sürmüşdü. Bir sıra ölkələrdə narkomanlara marixuanadan istifadəyə icazə verildiyini xatırladan Q. Həsənquliyev həbsxanada olanların böyük əksəriyyətinin narkotik istifadəçiləri olduğunu vurğulamışdır: "Narkomanların həbsxanalara doldurulması xeyri yoxdur, dövlət də onların həbsxanada saxlanılması üçün böyük xərc çəkir. O insanlar məcburi müalicəyə göndəriləndir. Ona görə də satış, daşıma halları varsa, istintaq bunu sübut edirsə, həmin şəxs cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmalıdır. Lakin narkotik şəxsi istehlak üçün nəzərdə tutulubsa, bu şəxslərin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsinə son qoyulmalıdır. Belə şəxslərin narkotik vasitələrdən istifadəsi müəyyən çərçivədə leqallaşdırılmalıdır. Bütün dünya bu addımı atır, biz də atmalıyıq".

Politoloq Fərhad Mehdiyev Gürcüstan hökumətinin qərarını "Yeni Müsavat"a şərh edib. Politoloq deyib ki, Gürcüstan bu yolla dünyaya bir növ mesaj vermək istəyir:

"Gürcüstanın marixuananı leqallaşdırması, Avropaya yaxınlaşması ilə bağlı deyil. Onu qeyd edək ki, Avropanın bir sıra ölkələrində marixuananın istifadəsinə qadağa var. İkinci məsələ ondan ibarətdir ki, onlar yenə də istehsalat və satışa icazə vermirlər. Sadəcə olaraq, bəzi yerlərdə leqal dozalarda satışa icazə verilir. Müəyyən bir insanın üzərində böyük dozada marixuana tapıldıqda isə o, istintaqa cəlb olunub, bunu kimdən alması müəyyənləşdirilə bilər. Eyni zamanda bu məsələ həm də dövlətin siyasi iradəsindən asılıdır. Dövlət be-

lə bir mesaj ötürür ki, biz, ümumiyyətlə, azadlıqların çərçivəsini artırırıq. Bu kontekstdə bildirmək istəyirlər ki, hətta marixuananın da istifadəsinə icazə veririk. Məsələn, dövlət siqaretə qadağa qoya bilməz. Çünki siqaretin çəkilməsi səbəbindən heç kim dərhal ölmür. Ancaq heroin belə deyil. Artıq miqdarda bu maddənin istifadəsi nəticəsində insan dərhal ölə bilər. Dövlət də bunu məhdudlaşdırır. Kokain deyər bir maddə var ki, onun da bəzi ölkələrdə bir müddət sonra istifadəsinin leqallaşdırılması mümkündür. Nəticə olaraq deyə bilərik ki, Gürcüstan bu qərarla mesaj verir ki, azadlıqların çərçivəsini genişləndirir. Bir çox dövlətlərdə insanlar həqiqətən də marixuananı istifadə edirlər. Ona görə də Gürcüstan hökuməti bu şəkildə insanları cinayət məsuliyyətindən müəyyən qədər azad etməyə çalışır".

Politoloq bildirib ki, Azərbaycanda marixuananın istifadəsinə icazə verilməsi xoşagəlməz nəticələrə səbəb olar: "Ümumiyyətlə, marixuananın istifadəsinə yaxşı baxmıram. Heç siqaretin də bir çox yerlərdə çəkilməsi doğru deyil. Əgər Azərbaycanda marixuana çəkilməsinə icazə verilsə, bir çox gəncimiz bundan istifadə edəçək. Siqaret çəkən insanlar bunu da istifadə edə bilərlər. Bu isə cəmiyyət üçün pis nəticələrə səbəb olar. Doğrudur, marixuana insan sağlamlığına digər narkotik maddələr kimi ziyan vurmada da, bunu istifadə edən insanlar aqressivləşməyə də istifadəsinə yaxşı baxmıram. Mərkəzi sinir sistemində marixuananın da mənfi təsiri var. Ailələrin dağılması və digər bu kimi halların sürətlənməsinə də təkan verə bilər. Ona görə də hesab edirik ki, Azərbaycanda bu maddənin istifadəsinin leqallaşdırılması doğru olmaz".

□ Əli RAİS

Ölkəni tərk edənlərin sayı niyə artır?

Sosioloq: "Əsas məsələ insanların dolanışığı, sosial-iqtisadi problemlərlə bağlıdır"

Son illərdə ölkəni tərk edənlərin sayı artıb. Dövlət Statistika Komitəsinin hesabatına görə, daimi yaşayış üçün 2012-ci ildə ölkəni tərk edənlərin sayı 200 nəfər, 2013-cü və 2014-cü illərdə 800 nəfər, 2015-ci ildə isə 1600 nəfər olub.

Beləliklə, 2014-2015-ci illər arasında daimi yaşayış üçün ölkədən miqrasiya edənlərin sayı iki dəfə artıb. Hələlik 2016-cı ilə olan hesabat açıqlanmayıb. Lakin bu bir faktdır ki, son bir ildə daimi yaşayış üçün ölkəni tərk edənlərin sayı artıb, onların arasında tanınmış ictimai-siyasi xadimlər, jurnalistlər, ictimai fəallar, iş adamları da var. O da məlum olub ki, azərbaycanlılar sığınacaq üçün daha çox Avropa ölkələrinə müraciət edirlər. BMT-nin Qaçqınlar Agentliyinin 2014-cü ilə dair hesabatında da qeyd edilir ki, Avropadan sığınacaq alan azərbaycanlıların sayı çoxalıb.

Bəs ölkəni tərk edən azərbaycanlılarla bağlı səbəb nədir? Bir realiti də qeyd edək ki, hazırda ölkədə siyasi represiyalar olmadığı, müxalifətin fəallığı hiss edilmədiyini üçün ictimai fəalların da total təcibə müşahidə olunmur. Belə olduğu halda niyə azərbaycanlılar ölkəni tərk etməkdə maraqlıdırlar?

Sosioloq Rafiq Temrazov məsələyə bu cür aydınlıq gətirdi: "İnsanların qaydalardan kənar, siyasi təzyiqlənmədən belə xarici ölkələrə üz tutması suallar doğurur və bu məsələni aydınlaşdırmaq lazımdır. Onları birbaşa ittiham etmək olmaz ki, niyə bu addımı atırlar. Əsas məsələ insanların dolanışığı, sosial-iqtisadi problemlərlə bağlıdır. Çünki insanlar artıq Azərbaycanda gələcəyə ümidlə baxa bilmir, gələcək sosial-iqtisadi təminatların, güzəranlarının yaxşılaşması zəminində ciddi bir şey görmürlər. Getdikcə iqtisadi baxımdan vəziyyət çox gərginləşir. Hökumət tərəfindən də müəyyən islahatlar hələ ki həyata keçirilmir. Üstəlik, islahatlara dəstək verəcək, hökumətin yanında ola biləcək QHT-lər bu gün demək olar ki, iflic vəziyyətindədir və sıradan çıxıb".

Sosioloqa görə, ölkəni daim yaşayış məqsədilə tərk edənlərin sayının azalması üçün hökumət ciddi islahatlar aparmalıdır: "Ümumiyyətlə, Avropada insanlara sığınacaq verilməklə onların gəldiyi ölkədəki ictimai situasiyanın mövcud durumu araşdırılır. Fikrimcə, Azərbaycanda siyasi məhbus, vicdan məhbus anlayışı bərdəlik həll olunmalıdır. Bildiyiniz kimi, sığınacaq ifadə, söz, dini azadlığa və sairə məsələlərə görə verilir. Bu problem həll olunduqdan sonra insanların o sahədə bəhanələri olmayacaq. Demək olar ki, insanlar sığınacaq üçün heç müraciət etməyəcək, öz elində-obasında çalışacaq ki, bir işlə məşğul olsunlar. Və təbii ki, hökumət iqtisadi vəziyyəti düzəltmək üçün çox ciddi islahatlar yaratmalıdır, bu, çox vacib məsələdir".

Əlavə edək ki, daimi yaşayış üçün ölkəni tərk edən azərbaycanlıların sayının artması hazırda ictimaiyyətdə geniş müzakirə olunan məsələlərdən biridir. Digər ekspertlər də qeyd edirlər ki, problemin əsas yaranma səbəblərindən biri ölkədə iqtisadi çətinliklərin artması, ticarət dövriyyəsinin zəifləməsi, biznesin zəifləməsi, gəlirlərin aşağı düşməsi ilə bağlıdır.

□ Xəlilə GƏRAY

Kişilər!!! Axırmıçı sans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızılı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalxması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

Cümə söhbətləri

B ismilləhir-Rahmə-nir-Rahim!
 Bugünkü bəhsimiz həyə mövzusu ətrafında olacaq. Həyə - hər zaman, hər vəziyyətdə, hər durumda çox önəmli olan anlayışlardan biridir. İstər ölkə səviyyəsində, istər dünya səviyyəsində bu məfhumun insanlara çatdırılmasına xüsusi ehtiyac vardır. Digər tərəfdən, bəzən bu anlayışı utancaqlıqla qarışdırmaq hallarına rast gəlinir. Bununla əlaqədar, həyə və onunla bağlı məsələləri araşdırmaq çox böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Urbanizasiya və həyə

Dünya inkişaf etdikcə, dəyərlərin nuranıyyəti daha da qabarr. Bu gün dünyada əqli, fikri, düşüncə müstəvilərində müzakirələr gedir ki, həyə kimi mövzular faydalıdır, yoxsa yox. Bu kimi anlayışlar insanı inkişafa aparır, yoxsa inkişafdan saxlayır. Həyə və bu kimi məfhumlar insanların özünün böyüdüüyü, şişirdiyi məsələlərdir, yoxsa toplumun həqiqi yaşaması, həqiqi inkişafı üçün zəruri olan elementlərdəndir?

Həyə və bu kimi mövzular ətrafında gedən müzakirələr abstrakt xarakter daşıyır. Bəşəriyyət səviyyəsində dəyərlərin savaşı gedir. İnsanın əmək aləti, robotlaşmış ünsür, istehsal vasitələrinin əlavəsi olaraq yol getməsi, yoxsa düşünən, öz yüksək missiyasını yerinə yetirən bir varlıq olması kimi iki diametral zidd nəzər arasında mübarizə gedir. Ailə institutu, sədəqət, dostluq, isti münasibətlər, insanlar arasında səmimiyyət - bütün bunlar qədim formasialardan qalma şeylərdir - deyə iddialar var. Və bunları layiqli cavablandırmaq gərəkdir.

Bu müzakirələr mürəkkəb proseslərin fonunda gedir. Belə ki, şəhərləşmə, urbanizasiya prosesləri nəticəsində ənənəvi əlaqələr, öncə sıx olan bağlamlar zəifləyir. İnsanlar arasında münasibətlər yarırəsmi formata keçir, sadəlik itir. Belə məsələlər həyə kimi dəyərlərin arxai xarakter daşdığına, qədim toplumlara xas olduğunu iddia etməyə bəhanə verir. Bunlar iddia edirlər ki, müasir həyatda bu kimi mövzular artıq əvvəlki önəm daşıyır, mənən köhnəlib.

Belə demək olarsa, müasir dünyada insanların çatdığı maddi tərəqqiyə rəğmən həyə və bu kimi məsələlərdə çox ciddi bir boşluq var, ciddi bir defisit, çatışmazlıq var. Üstəlik, bəzən də deyilir ki, elə belə də olmalıdır. Guya bu, normal bir haldır. Guya bunlar o qədər mühüm bir məsələ deyil və texnoloji inkişafı bağlı problemlərin fonunda böyük əhəmiyyət kəsb etmir.

Həyə ilə utancaqlılığın fərqi

Qüvvələrin yerində istifadəsi

Həyə haqqında danışmaqdan öncə bir mühüm məsələni qeyd etmək lazımdır. Allah Təala insana bir çox lütfə, bir çox inayətlər edib. Onlardan da vacibləri sırasında olanlar - potensial qüvvələrdir.

Bütün bu qüvvələrin tətbiqinin bir əsas şərti vardır. Bu şərt, qüvvənin optimal istifadəsinə qayıdır. Əgər insan öz daxili qüvvələrini yerində istifadə edərsə, nəticə gözəl olacaq. Heç istifadə etməyəcək, o qüvvəni donduracaqsa - çox pis olacaq. Həddən artıq istifadə edəcəksə - bu, başqa problemlərə gətirib çıxaracaq.

Amma bu qüvvəni insana Allah verir. Boş yerə də verməyib. Məsəl üçün qəzəb qüvvəsi. O yerdə ki, insan qəzəblənmişdir, qəzəblənməyəcəksə - ona verilən nemətdən düzgün istifadə etməyibdir. O yerdə ki, qəzəblənməmişdir, qəzəbini saxlamalıdır, amma qəzəblənibse - yenə də neməti israf edib, düzgün istifadə etməmişdir. Yaxud, yer var ki, insan şəfqət və mərhəmət göstərməlidir, yer də var ki, mərhəmət göstərməsi özünə, insanlara, bəşəriyyətə zülm etmək deməkdir. Elə şeylər var ki, insan bunlara məhəbbət bəsləməlidir, bəsləməse - zülm etmiş olur. Övlada məhəbbət, həyat yoldaşına, valideynə, dostlarına, Allah bəndələrinə məhəbbət. Yer də var ki, məhəbbət bəsləməsi haramdır. Burada məhəbbət hissine yol versə, özünü əzaba mübtələ edəcəkdir. Zülmə, günahə, ədalətsizliyə məhəbbət kimi.

Eyni qüvvədir, amma müxtəlif şəraitlərdə müxtəlif şəkillər alır, müxtəlif kateqoriyalara aid edilir və müvafiq olaraq, insanın müqəddaratı üçün, həyat və axirəti üçün müxtəlif nəticələrə səbəb

Hacı İlqar İBRAHİMOĞLU, ibrahimoglu@gmail.com İlahiyyatçı-filosof, İcraşəhər Cümə məscidinin imam-camaatı

olur. Qəzəb qüvvəsindən qaydasında istifadə edəndə - olur şücaət. Şücaət - insanın qəzəb qüvvəsindən yerində və düz formasında istifadə etməsidir. Qəzəb qüvvəsindən yersiz yararlananda - olur zülm. Belə ki, bu hiss həddən ziyadə sıxılında, təfritə varanda - olur qorxaqlıq. Bir qədər ifrata varanda isə olur dəlisovluq. Dinimiz nə ifratı bəyənir, nə də təfriti. Amma qaydasında, yerində istifadəsinə yol verilə - zəruri səciyyə eldə edir.

Həyə - iffətin ən qabarıq təzahürüdür

İnsana verilən bu cür hiss və qüvvələrdən biri də iffətdir. İnsanda iffətlik ruhiyyəsiylə bağlı bir hal var. Ümumilikdə götürsək, insanın içində olan qüvvələrdən biri kimi, şəhəvətin də ifratı-təfriti bəyənir. İslam nə bunun dondurulmasının tərəfdarıdır, nə də bunun sərhədsiz buraxılmasının. Öz qaydasında, öz yerində, öz lazımı həcmində tətbiqinə nail olmaq gərəkdir bu hiss. Mahiyyət və formanın harmoniyasına nail olmaq, hissini tətbiqinin ən optimal zaman, məkan, məqamını tapmaq gərəkdir. Bu qüvvənin ən optimal istifadəsi iffət adlanır.

Həyə hissini bazasında iffət durur. İffət - şəhəvət kimi bir qüvvənin nəzarət olunan, qaydasında tətbiqindən irəli gələn bir haldır. Digər hissər kimi, İffət-təfritə gətirmədən, qüvvəni dondurmadan və eyni zamanda nəzarətsiz, hüduzsuz, sərhədsiz duruma gəlməsinə imkan vermədən, bu hissi ən optimal formada istifadə etməlidir insan. İffətin əsas göstəricilərindən biridir həyə. Dinimiz insana verilən qüvvələrin, imkanların, potensialların doğru realizəsini istəyir, bunları doğru üslub və tərzdə həyata keçirməyə dəvət edir. Bu proses iradəvi olanda, nəzarətli olanda, əqlani olanda bir başqa bərkəti olur, nəzarətsiz və başlı-başına buraxılında - İnsanı öz ardınca aparır, deqradasiyaya sürükləyir.

Əslində dünya bir çox maddi irəliləyişlərə çatmışdırsa da, həyənin bunlarla deyil, insanın vücudi inkişafı ilə bağlı olması daha qabarıq surətdə bəllidir. İnsanın fitrətində qoyulan hissələrin təzahürü texnoloji amillərə deyil, onun

insan olaraq optimal inkişafından, öz yerini tapmasından və tutmasından asılıdır.

Bildirdik ki, həyə - iffətin göstəricisidir. İmam Əli (ə) bununla əlaqədar buyurmuşdur: **"Həyə - iffətliliyin səbəbidir"**.

Bunların arasında belə bir bağlantı var. İstər insanın fərdi həyatında, istər toplumdakı birgəyaşayışında həyə - ən önəmli məsələlərdəndir. Və həyə bilgiyə, mərifətə bağlı olan məsələdir. Fərdin məlumatı, bilgisi, mərifəti, anlayışı, dərkə nə qədər çoxdursa, həyəsi də bir o qədər artıqdır. İnsanın mərifəti çox olduqca, həyəni yerində işlətməsi və realizə etməsi məsələsi də bir o qədər real olur.

Həyasızlıq - cahilliyyətin məhsuludur

Əksinə, həyasızlıq, həyadan məhrumluluq - cahilə, nadana

Həyə - bütün yaxşıqların açarındır

Əmirəlmöminin (ə) buyurur: **"Həyə - hər gözəlliyə və yaxşılığa çatmaq üçün vasitədir"**.

Həyə - bütün yaxşıqların açarındır. Həyə - imanın cövhərindəndir. Həyə olmayan yerdə din yoxdur, inanc yoxdur. İmam Cəfər Sadiq (ə) buyurur: **"Həyası olmayanı iman yoxdur"**.

Hər kim ki həyadan məhrumdur, o, imandan da məhrumdur.

Bugünkü dünya - təqdimat dünyasıdır. Hərə öz məktəbini, düşüncəsini, məfkurəsini təqdim edə bilər. Mübarək İslam dinini təqdim etmədə bir çox məsələlər var. Bu dini tanıtmağın bir çox yolları var. Ən gözəl yollardan biri - Məsumların (ə) dinimiz barədə olan təqdimatlarına müraciət etməkdir. Böyük İslam Peyğəmbəri (s) buyurmuşdur: **"Hər dinin öz tē-**

Yeri gəlmişkən, həyanı utancaqlıq kimi yeritməyə yönəli cəhdlərə də toxunmaq lazımdır. Həyalılığın utancaqlığa heç bir aidiyyəti yoxdur. Utancaqlıq tamamilə başqa bir xüsusiyyətdir, həyə isə iffətə gətirən bir xüsusiyyətdir. Dinimiz həyalılığı nə qədər dəstəkləyirsə, utancaqlığı da bir o qədər təqdir etmir. Həzrət Əli (ə) buyurur: **"Utancaqlıq ruzinin yolunda bir maneədir"**.

Utancaq adam haqqını tələb etməz, yersiz surətdə çəkinər. İmam Əli (ə) buyurur: **"Hər kim haqqı deməyə utanırsa - ağılsızdır"**.

Həyə mərifət və əqlə söykənir, utancaqlıq isə cəhalet və nadanlığa. Həyanın lazımlığı, əqlaniyyətə söykənməyən bu utancaqlıq hissi ilə əvəzlənməsinə yol vermək olmaz. O yerdə ki, həyə etmək lazımdır - dinimiz bunu ağı-

biəti vardır. İslamın təbiəti də həyədir.

Dinimizin cövhəri həyədir. Həyalılıq - islam camiasının ana xətlərindən, ən köklü məsələlərindəndir. Fərddə nə qədər həyalılıq artırsa, İslam onda bir o qədər təzahür edir. Nə qədər toplularda həyalılıq artırsa, bir o qədər həmin toplularda İslamın yaşanmasından danışmaq olur.

Amma təəssüflər olsun ki, müasir dünyada bu məsələ günbəgün çətinləşir. Sanki hər şey ona xidmət edir ki, uşaqlar uşaq ikən həyadan məhrum olsunlar. Pərdələr yırtılır, uşaq-böyük münasibətlərində həyə pərdələri aradan gedir. Sanki mühtilərdə elə bir ab-hava əmələ gəlib ki, nə qədər tez bu həyə pərdəsi aradan getsə, o qədər tez "rahatlıq" gəlir. Qalan şeylər daha asan başa gəlir həyə aradan gedəndə. Həyə aradan gedəndən sonra, uşaq özündən, valideynindən, böyüyündən, ətrafından həyə etməyə, artıq digər mənfiliq və pis xüsusiyyətlərinə ona yol tapması xeyli asanlaşır.

İnsanda həyəyə meyillilik fitri bir məsələdir. Bir vücudi qoruyucu mexanizmdir həyə. Bu, itəndən sonra, çox məsələlər baş verə bilər. Artıq mənəvi immun sistem zədələnməmiş bir halda olur.

Utancaqlığın həyəyə aidiyyəti yoxdur

Nəzərə almaq lazımdır ki, mənəvi immun sisteminin özülü olan həyanın aradan getməsi prosesi hansısa mücərrəd üsul və yollarla baş vermir. Verilişlərdən, reklamlardan, müəyyən tipli musiqilərdən tutmuş, uşağın yanında edilən söhbətlər, yol verilən əməllər həyanın aradan getməsinə səbəb olur.

Baxmayaraq ki, bir çox mühtilərdə, o cümlədən bizim toplumda abır-həyə mövzusu hər vaxt fundamental səciyyə daşıyıb, insanlar hər zaman buna önəm verib, bunun qorunması avtomatik baş verə bilmir. Hərə bu işə öz töhfəsini verməli, öz qoruyuculuğunu etməlidir. Xüsusən də, həyə kimi dəyərləri arxai, vaxtı ötmüş, öz missiyasını yerinə yetirmiş bir dəyər kimi yeritmək cəhdləri edilən bir situasiyada. Bu vəziyyətdə hər bir insanın fərd olaraq özünün və toplumun üzvi olaraq ümumilikdə bu mənəvi aşınmanı önleməsi böyük əhəmiyyət daşıyır.

lin təzahürü sayır. Amma o yerdə ki, mövqə sərgiləmək, haqqı demək gərəkdir, hansısa surroqat, yanlış dəyərlərin təsirli insanı bunu etməyə utanırsa - bunu dinimiz ağılsızlıq hesab edir.

Aşkırdə və gizləndə həyə

Toplum həyə mövzusunda həssas yanaşmalıdır. Əmirəlmöminin (ə) buyurur: **"Camaatdan həyə etməyən kəs, Sübhan olan Allahdan da həyə etməz"**.

İctimada həyasızlığın ayaq açıb yeriməsinə yol verilməməlidir. Çünki camaatdan abır etməyən ünsür, günah etməkdən, Allahı asi olmaqdan, zülm törətməkdən çəkinməz. İctimai rəy burada mühüm saxlayıcı, qoruyucu və qabaqçılıq amillərdən olmalıdır.

İmam Museyi-Kazım (ə) buyurur: **"Aşkırdə insanlardan həyə etdiyiniz kimi, gizləndə də Allahdan həyə edin"**.

Bəzən insan aşkar günahdan çəkinir, ictimai rəyde özü barədə mənfii təəssürat yaratmaqdan ehtiyat edir. Amma gizləndə günah edə bilər. Beləsinə mürciətlə dinimiz ayıldıcı mesajlar ünvanlayır, Allah Təalanın hər şeyi gördüyündə diqqət çəkir. Hansı vəziyyətdə olursa-olsun, həyə insanla olmalıdır.

Dinimiz buyurur ki, ən üstün həyə - insanın özündən həyə etməsidir. İmam Əlidən (ə) neql edirlər: **"Həyanın zirvəsi - insanın öz-özündən həyə etməsidir"**.

Bu mövzu qayıdır izzəti-nəfs bəhsinə. Nə etməli ki, toplularda əxlaq artsın, izzət artsın, kamillik artsın, insanların harmonik inkişafı getsin? Nə etməli ki, şəxsə insanlara qarşı məhəbbət hissi, vicdan hissi, həyə hissi artsın?

Bunun üçün izzəti-nəfs artırılmalıdır. Topluma şəxsiyyət və ləyaqət hissi aşılmalı, bu dəyərlər inkişaf etdirilməlidir. Şəxsiyyətli və ləyaqətli insan öz-özündən həyə edir, iyrençliklərə qol qoymaz. Özünə sığışdırmaz alçaqlıqları. Ona ehtiyac yoxdur ki-minsə görməyinə görə nədənsə çəkinməsinə. Nə vaxt insan özü-nə hörmət edər? Özünü Allah dergahında bilsə, Allah bəndəsi bilsə.

Allah Təala cəmi insanlar bu məsələləri dərk edib, riayət edənlərdən qərar versin! Amin!

MÜSAVAT

Son səhifə

N 36 (6650) 17 fevral 2017

Görüşə gəlmədiyi üçün birinci görüşdə çıxan xərcini tələb etdi

London sakini olan bir qadının başına əcaib hadisə gəlib. Bir nəfər kişi ilə ilk dəfə görüşə çıxan 38 yaşlı Lusi Braun ikinci görüş təklifini rədd etdiyi üçün ondan birinci görüşdə çekilən xərci geri qaytarmağı tələb ediblər. Bu barədə lenta.ru saytı "Metro"ya istinadən yazıb. Cütlük şəhərin tanışlıq üçün fəaliyyət göstərən pablarından birində görüşüblər. İxtisasca dizayner olan qadın birinci görüşdən sonra ikincidən imtina edib. Buna cavab olaraq britaniyalı kişi ona dürüstlüyünə görə təşəkkür edib və birinci görüş zamanı pabda xərclədiyi 42.8 funt sterlinqi (təxminən 53 dollar) qaytarmağı xahiş edib. Eyni zamanda kişi bildirib ki, maddi çətinliklər yaşayır və məhz Braunla görüşə bilmək üçün puluna qənaət edirdi. Mesajının sonunda isə britaniyalı kişi öz bank hesabının nömrəsini yazaraq, pulun ora köçürülməsini xahiş edib. Xəbərdə həmçinin qeyd olunub ki, Braun həmin məbləği geri qaytarıb.

2016-cı ilin sentyabrında Britaniyanın Şeffild şəhər sakini Liam gecə klubunda istirahət zamanı tanımadığı qadına aldığı kokteylin pulunu iki həftə sonra o qadından tələb edib.

Dünyanın ən yaşlı zürafəsi öldü

Leninqrad zooparkında dünyanın ən yaşlı zürafəsi ölüb. Luqa ləqəbli, 35 yaşlı zürafə rekord qırmışdı. Luqa 1981-ci ilin 4 noyabrında dünyaya göz açmışdı. Luqa ilə birlikdə ana zürafə dünyaya daha 7 zürafə gətirmişdi. Zooparkın instaqram səhifəsində zürafənin sonuncu ad günü təmtəraq ilə keçirilib. Xəbərdə qeyd olunur ki, zürafələr orta hesabla 27 il yaşayırlar. Bununla əlaqədar olaraq zoopark işçiləri düşünürdülər ki, uzunömürlü zürafə dünyada öz növü üzrə ən çox yaşayan heyvan kimi tarixə düşəcək.

Bu ilin fevralında məlum oldu ki, Amerikanın Çikaqo

şəhərində dünyanın ən yaşlı akvarium balığı ölüb. Avstraliyanın yerli akvariumuna 1933-cü ildə gətirilən balığın 90 yaşı olub.

64 yaşında əkiz dünyaya gətirdi, rekord qırdı

İspaniyanın Burqos şəhər sakini 64 yaşında sağlam əkiz övladlar dünyaya gətirib. Bu barədə BBC New xəbər yayıb. Biri oğlan, digəri qız olmaqla əkiz övladlar qeysəriyyə əməliyyatı ilə dünyaya gəliblər. Əməliyyat uğurlu keçib, ana və uşaqların həyatına heç bir təhlükə yoxdur. Adı açıqlanmayan qadın ABS-da sonsuzluqdan müalicə olunurdu. 2012-ci ildə qız övladı dünyaya gələn qadının uşağını sosial xidmətin əməkdaşları əlindən alıblar. Buna səbəb qadının maddi durumunun pis olması olub. İndi ispan qadının əkiz uşaqlara baxa bilib-biməyəcəyi sual olaraq qalır.

2016-cı ilin dekabrında da 64 yaşlı Çin sakini uşaq dünyaya gətirib. O, sağlam uşaq dünyaya gətirməklə dünyanın ən yaşlı anası məsələsində rekorda imza atıb. O, xüsusi müalicə nəticəsində ana olmağa nail olub.

İşçisi intihar edən restoran 500 min dollar ödəyəcək

Yaponiyada məhkəmə normadan kənar iş prosesinə, iş yükünə görə intihar edən işçinin ailəsinə 500 min dollar kompensasiya ödənilməsi barədə qərar çıxarıb. Məhkəmə zamanı məlum olub ki, intihar edən kişi aylıq 200 saat iş saatına dözə bilməyib. Ona ay ərzində cəmi bir dəfə istirahət günü verilib. Yapon bu rejimdə 2007-ci ildən etibarən çalışıb. Bundan başqa, o, müntəzəm olaraq rəhbərlik tərəfindən təzyiq və təhqirə məruz qalmış. Məhkəmə kişinin intiharında ruhi pozğunluq və intihara sövq etmə faktını qabardıb.

Mərhumun ailəsi rəhbərlikdən məhkəməyə şikayət edib. Ailəyə kompensasiyanı "Sun Challenge" restoran şəbəkəsi ödəyəcək. Xatırladaq ki, bu, Yaponiyada geniş yayılmış haldır və işçilərin istismarı adı sayılır.

QOÇ - Ailə üzvlərinizlə ümumi dil tapmağa çalışın. Kobudluq etməklə kiminsə xətrinə dəyməyin. Bu gün bir neçə yeniliyin də şahidi olacaqsınız, hətta qazanc da mümkündür.

Qoroskop (17 fevral) **Səbuhi Rəhimli**

BUGA - Günün birinci yarısını daha çox istirahətə həsr edin, səhhətinizə qayğı göstərin. Hər hansı sövdələşmə uğursuzdur. Sonrakı müddətdə isə iş planına doğru addımlar atmağa dəyər.

ƏKİZLƏR - Planetlərin pozitiv düzülüşü bürcünüzün sahəsində müsbət cəhətlər yaradacaq. Bu isə sizi çoxlarından şanslı edəcək. Fiziki cəhətdən özünüzü yormamaq şərti ilə çox sahədə uğurlarınız olacaq.

XƏRÇƏNG - Əgər gün ərzində məkrli insanların təsirinə düşməsəniz, Göy qübbəsi ovqatınızı yüksəldəcək. Şübhəli görünən hər şeydən imtina edin. Sevgi münasibətlərində dəyanətli olun.

ŞİR - Günün ümumi mənzərəsi qənaətbəxş olacaq. Sizə mövcud problemlərinizin həlli üçün yaxşı ideyalar veriləcək. Amma gərək maliyyə məsələlərində riskli və qərəzli addımlar atmayasınız.

QIZ - Qeyri-adi nəşə gözlənilir, heç istəmədiyiniz də bu, mümkün olmayacaq. Odur ki, əsas vaxtınızı müzakirələrə, kəm-kəsirlərin aradan qalxmasına həsr edin. Daxili orqanlarınızı da qoruyun.

TƏRƏZİ - Hazırda sizi sıxıntıya məruz qoyan maddi problemləriniz bu gündən tədricən öz həllinə yaxınlaşacaq. Bu isə ovqatınıza müsbət təsir göstərəcək. Odur ki, bəri başdan bədbinləşməyin.

ƏQRƏB - Ümumi məziyyətlərinə görə düşüncəli təqvim olsa da, mümkün qədər passiv olmamalısınız. İşgüzar sövdələşmələrə başlamaq, yeni layihələri reallaşdırmaq istiqamətində cəldlik edin.

OXATAN - Əsas enerjinizi fəaliyyət istiqamətinə yönəldin. Subyektiv maneələrə əhəmiyyətsiz yanaşın. Saat 14-16 arası aldığınız işgüzar təkliflərə ciddi baxın. Uzaq yola isə çıxmayın.

OĞLAQ - İqlimin dəyişkənliyi sizdə ümumi süstlük yaratmaqdadır. Lakin həkimə düşəcəyiniz gözlənilir. Ulduzlar imkan daxilində istirahətə yer ayırmağınızı məsləhət görür.

SUTÖKƏN - Sizin üçün çətin də olsa, qeyri-ışgüzar münasibətləri arxa plana keçirməli, yalnız fəaliyyətə köklənməlisiniz. Karyera yüksəlişi üçün də bu təqvimin əhəmiyyəti böyükdür.

BALIQLAR - Bəsit düşüncə tərzindən uzaqlaşın. Onsuz da ətrafdakıları özünüz kimi etməyə gücünüz yetməyəcək. Yaxşı olar ki, orta xətt tapıb həyata davam edəsiniz. Bəxtinizdə pul da var.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Dekoratorlar evli qala bilmirlər

D iş həkimləri daha çox başqa peşənin sahibləri ilə evlənirlər. Ən çox boşanan peşə sahibləri isə dekoratorlardır. Bu maraqlı faktları amerikalı sosioloqlar üzə çıxarıblar. 2010-cu ildə ABS-da dantistlərin 81%-i evləniblər və ya ərə gediblər. Bundan başqa, baş direktor vəzifələrində çalışan adamlar da tənha yaşaya bilmirlər. İstehsalat sahəsində çalışanlar, terapevtlər, ortopedlər, okulistlər və zəhmət adamları da evlənməyi arzu edirlər.

Ancaq bəzi peşə sahibləri var ki, onlar tənhalığa məhkumdurlar. Bunlara kinomexaniklər şamil edilir. Sosioloqlar ən çox boşanan peşə sahibləri haqda da söz açıblar. Sən demə, ən çox boşanan adamlar dekoratorlar, qazma qurğularının operatorları, tibb bacıları, sosial işçilər, malaçılar və herbçilərdir. Onların nikahları uzun sürmür.

Səhifəni hazırladı: **SELCAN**

Təsisçi: **Rauf ARİFOĞLU**
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: **yenimusavat@mail.ru**

Ünvan: **Bakı şəhəri, R.Rüstəmov küçəsi**
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: **520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)**

Redaktor:
Nazim SABIROĞLU

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Lisensiya N: **B 114**
SAYI: **5.100**